

17/SV

WP251rev.01

**Riktlinjer om automatiserat individuellt beslutsfattande och profilering
enligt förordning (EU) 2016/679**

Antagna den 3 oktober 2017

Senast granskade och antagna den 6 februari 2018

Arbetsgruppen inrättades enligt artikel 29 i direktiv 95/46/EG. Den är ett oberoende rådgivande EU-organ i frågor rörande dataskydd och integritet. Dess uppgifter beskrivs i artikel 30 i direktiv 95/46/EG och artikel 15 i direktiv 2002/58/EG.

Gruppens sekretariat finns hos direktorat C (Grundläggande rättigheter och unionsmedborgarskap) på Europeiska kommissionens generaldirektorat för rättsliga frågor och konsumentfrågor, B-1049 Bryssel, Belgien, kontor MO-59 02/013.

Webbplats: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/index_en.htm

**ARBETSGRUPPEN FÖR SKYDD AV ENSKILDA MED AVSEENDE PÅ
BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER HAR ANTAGIT DESSA RIKTLINJER**

med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995, genom vilket arbetsgruppen inrättades,

med beaktande av artiklarna 29 och 30 i det direktivet, och

med beaktande av sin arbetsordning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I.	INLEDNING	5
II.	DEFINITIONER	6
A.	PROFILERING	6
B.	AUTOMATISERAT BESLUTFATTANDE	8
C.	HUR BEGREPPEN BEHANDLAS I DATASKYDDSFÖRORDNINGEN	9
III.	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OM PROFILERING OCH AUTOMATISERAT BESLUTFATTANDE	9
A.	DATASKYDDSPRINCIPER.....	9
1.	<i>Artikel 5.1 a – Laglig, korrekt och öppen behandling</i>	9
2.	<i>Artikel 5.1 b – Ytterligare behandling och ändamålsbegränsning</i>	11
3.	<i>Artikel 5.1 c – Uppgiftsminimering</i>	12
4.	<i>Artikel 5.1 d – Korrekthet</i>	12
5.	<i>Artikel 5.1 e – Lagringsminimering</i>	12
B.	LAGLIGA GRUNDER FÖR BEHANDLING.....	13
1.	<i>Artikel 6.1 a – Samtycke</i>	13
2.	<i>Artikel 6.1 b – Nödvändig behandling för att fullgöra ett avtal</i>	13
3.	<i>Artikel 6.1 c – Nödvändig behandling för att fullgöra en rättslig förpliktelse</i>	14
4.	<i>Artikel 6.1 d – Nödvändig behandling för att skydda intressen av grundläggande betydelse</i>	14
5.	<i>Artikel 6.1 e – Nödvändig behandling för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning</i>	15
6.	<i>Artikel 6.1 f – Nödvändig behandling för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen</i>	15
C.	ARTIKEL 9 – SÄRSKILDA KATEGORIER AV UPPGIFTER.....	15
D.	DEN REGISTRERADES RÄTTIGHETER.....	16
1.	<i>Artiklarna 13 och 14 – Rätt till information</i>	17
2.	<i>Artikel 15 – Rätt till tillgång</i>	17
3.	<i>Artikel 16 – Rätt till rättelse, artikel 17 – Rätt till radering och artikel 18 – Rätt till begränsning av behandling</i>	18
4.	<i>Artikel 21 – Rätt att göra invändningar</i>	19
IV.	SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM ENBART AUTOMATISERAT BESLUTFATTANDE ENLIGT DEFINITIONEN I ARTIKEL 22	20
A.	<i>”BESLUT SOM GRUNDAS ENBART PÅ AUTOMATISERAD BEHANDLING”</i>	21
B.	<i>”RÄTTLIGA” ELLER ”PÅ LIKNANDE SÄTT BETYDANDE” FÖLDER</i>	22
C.	UNDANTAG FRÅN FÖRBUDET.....	24
1.	<i>Fullgörande av ett avtal</i>	24

2.	<i>Tillåtet enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt</i>	24
3.	<i>Uttryckligt samtycke</i>	25
D.	SÄRSKILDA KATEGORIER AV PERSONUPPGIFTER – ARTIKEL 22.4	25
E.	DEN REGISTRERADES RÄTTIGHETER	25
1.	<i>Artiklarna 13.2 f och 14.2 g – Rätt till information</i>	25
2.	<i>Artikel 15.1 h – Rätt till tillgång</i>	28
F.	FASTSTÄLLA LÄMPLIGA SKYDDSÅTGÄRDER	28
V.	BARN OCH PROFILERING	29
VI.	KONSEKVENSBEDÖMNING AVSEENDE DATASKYDD OCH DATASKYDDSOMBUDSMAN	30
	BILAGA 1 – REKOMMENDATIONER AVSEENDE GOD PRAXIS	32
	BILAGA 2 – CENTRALA BESTÄMMELSER I DATASKYDDSFÖRORDNINGEN	34
	CENTRALA BESTÄMMELSER I DATASKYDDSFÖRORDNINGEN SOM HÄNVISAR TILL ALLMÄN PROFILERING OCH AUTOMATISERAT BESLUTFATTANDE	34
	CENTRALA BESTÄMMELSER I DATASKYDDSFÖRORDNINGEN SOM HÄNVISAR TILL AUTOMATISERAT BESLUTFATTANDE ENLIGT DEFINITIONEN I ARTIKEL 22	36
	BILAGA 3 – MER LÄSNING	37

I. INLEDNING

I den allmänna dataskyddsförordningen behandlas specifikt profilering och automatiserat individuellt beslutsfattande, inbegripet profilering¹.

Profilering och automatiserat individuellt beslutsfattande används i allt fler sektorer, både privata och offentliga. Bank- och finanssektorn, hälso- och sjukvård, skatter, försäkringar, marknadsföring och reklam är bara några av de områden där profilering regelbundet används som hjälp vid beslutsfattandet.

Tekniska framsteg och möjligheterna att analysera stora datamängder, artificiell intelligens och maskininlärning har gjort det enklare att skapa profiler och fatta automatiserade beslut, vilket potentiellt kan få stora konsekvenser för enskildas rättigheter och friheter.

Den stora tillgången på personuppgifter på internet och sakernas internet-enheter och möjligheten att hitta korrelationer och skapa länkar kan göra det möjligt att fastställa, analysera och förutse olika aspekter av en enskild persons personlighet eller beteende, intressen och vanor.

Profilering och automatiserat beslutsfattande kan vara användbart för enskilda och organisationer och ge fördelar som

- ökad effektivitet och
- sparade resurser.

Dessa processer har många kommersiella tillämpningar. De kan t.ex. användas för bättre marknadssegmentering och skräddarsy tjänster och produkter efter personliga behov. Inom läkarvetenskapen och på utbildnings-, hälso- och sjukvårds- och transportområdet kan man också dra nytta av dessa processer.

Profilering och automatiserat beslutsfattande kan dock medföra stora risker för enskildas rättigheter och friheter och därför behövs lämpliga skyddsåtgärder.

Dessa processer kan vara ogenomskådliga. Enskilda kanske inte vet om att de profileras eller förstår inte vad som pågår.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. Profilering och automatiserat individuellt beslutsfattande omfattas även av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF. Även om fokus för dessa riktlinjer ligger på profilering och automatiserat individuellt beslutsfattande enligt dataskyddsförordningen är vägledningen även relevant i fråga om dessa processer enligt direktiv (EU) 2016/680, som innehåller liknande bestämmelser. I dessa riktlinjer görs ingen särskild analys av de särskilda egenskaper som utmärker profilering och automatiserat individuellt beslutsfattande enligt direktiv (EU) 2016/680, eftersom vägledning på området ges i artikel 29-arbetsgruppens yttrande WP 258 om några nyckelfrågor i brottsbekämpningsdirektivet (EU 2016/680), som antogs den 29 november 2017. På s. 11–14 i det yttrandet diskuteras automatiserat individuellt beslutsfattande och profilering i samband med databehandling på brottsbekämpningsområdet. Yttrandet är tillgängligt på http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=610178

Profilering kan bevara befintliga stereotyper och leda till social segregation. Dessutom kan den låsa fast en person i en viss kategori och begränsa personer till deras föreslagna preferenser. Detta kan undergräva deras frihet att välja vissa produkter eller tjänster som t.ex. böcker, musik eller nyhetsflöden. I vissa fall kan profilering leda till felaktiga förutsägelser. I andra fall kan profileringen leda till att en person nekas tjänster eller varor och till omotiverad diskriminering.

I dataskyddsförordningen införs nya bestämmelser för att ta itu med de risker som profilering och automatiserat beslutsfattande kan leda till, framför allt, men inte begränsat till, personlig integritet. Syftet med dessa riktlinjer är att förtydliga dessa bestämmelser.

I detta dokument behandlas följande:

- Definitioner av profilering och automatiserat beslutsfattande och hur dataskyddsförordningen rent allmänt ser på detta – [kapitel II](#)
- Allmänna bestämmelser om profilering och automatiserat beslutsfattande – [kapitel III](#)
- Särskilda bestämmelser om enbart automatiserat beslutsfattande i den mening som avses i artikel 22 – [kapitel V](#)
- Barn och profilering – [kapitel V](#)
- Konsekvensbedömningar avseende dataskydd och dataskyddsombud – [kapitel VI](#)

Bilagorna innehåller rekommendationer som bygger på bästa praxis och de lärdomar som dragits i EU:s medlemsstater.

Artikel 29-arbetsgruppen för uppgiftsskydd (nedan kallad *artikel 29-arbetsgruppen*) kommer att övervaka genomförandet av dessa riktlinjer och kan i förekommande fall komma att komplettera dem med ytterligare detaljer.

II. Definitioner

Genom dataskyddsförordningen införs bestämmelser för att säkerställa att profilering och automatiserat individuellt beslutsfattande (oavsett om detta inbegriper profilering eller inte) används på ett sätt som får omotiverade konsekvenser för enskildas rättigheter, exempelvis

- särskilda krav på öppenhet och rättvisa,
- större ansvarskyldighet,
- särskilt angivna rättsliga grunder för behandlingen,
- rätt för enskilda att motsätta sig profilering och särskilt profilering i marknadsföringssyfte, och
- om vissa villkor är uppfyllda behovet av att utföra en konsekvensbedömning avseende dataskydd.

Dataskyddsförordningen är inte enbart inriktad på de beslut som fattas till följd av automatiserade processer eller profilering. Förordningen omfattar både insamlingen av uppgifter för att skapa profiler och tillämpningen av dessa profiler på enskilda personer.

A. Profilering

I dataskyddsförordningen definieras profilering i artikel 4.4 som

varje form av automatisk behandling av personuppgifter som består i att dessa personuppgifter används för att bedöma vissa personliga egenskaper hos en fysisk person, i synnerhet för att analysera eller förutsäga denna fysiska persons arbetsprestationer, ekonomiska situation, hälsa, personliga preferenser, intressen, pålitlighet, beteende, vistelseort eller förflyttningar.

För att det ska vara fråga om profilering måste följande tre villkor vara uppfyllda:

- Det måste röra sig om en *automatiserad* behandling.
- Behandlingen måste avse *personuppgifter*.
- Syftet med profileringen måste vara att *bedöma personliga egenskaper* hos en fysisk person

I artikel 4.4 används ”varje form av automatisk behandling” snarare än ”enbart” automatiserad behandling (som används i artikel 22). Profilering måste omfatta någon form av automatiserad behandling – även om mänsklig inblandning inte nödvändigtvis undantar en aktivitet från definitionen.

Profilering är ett förfarande som bygger på en serie statistiska slutsatser. Profilering används ofta för att göra förutsägelser om personer, genom att med hjälp av uppgifter från olika källor sluta sig till något om en enskild person, grundat på statistiskt likartade kvaliteter hos andra personer.

I dataskyddsförordningen anges att profilering är en automatiserad behandling av personuppgifter för att bedöma personliga egenskaper, framför allt för att analysera *eller* göra förutsägelser om enskilda personer. Användningen av ordet ”bedöma” tyder på att profileringen innebär någon form av bedömning av eller omdöme om en person.

En enkel klassificering av enskilda utifrån kända egenskaper som deras ålder, kön och längd leder inte nödvändigtvis till profilering. Det avgörande är syftet med klassificeringen. Ett företag vill t.ex. kanske klassificera kunder utifrån deras ålder eller kön för statistiska syften och få en aggregerad översikt över sina kunder utan att göra förutsägelser eller dra några slutsatser om en enskild person. I så fall är syftet inte att bedöma personliga egenskaper och det rör sig därför inte om profilering.

Dataskyddsförordningens definition är inspirerad av men inte identisk med definitionen av profilering i Europarådets rekommendation CM/Rec(2010)13² (nedan kallad *rekommendationen*), eftersom rekommendationen *undantar* behandling som inte inbegriper slutsatsdragande. Trots det ges en bra förklaring i rekommendationen om att profilering kan delas in i tre distinkta steg, nämligen

- datainsamling,
- automatiserad analys för att fastställa korrelationer,
- tillämpning av korrelationerna på en enskild person för att fastställa vad som kännetecknar nuvarande eller framtida beteende.

Personuppgiftsansvariga som utför profilering måste se till att de uppfyller kraven i dataskyddsförordningen när det gäller alla ovannämnda steg.

I huvudsak innebär profilering att man samlar in information om en person (eller en grupp personer) och bedömer deras personliga egenskaper eller beteendemönster för att placera in dem i en viss kategori eller grupp, särskilt för att analysera och/eller göra förutsägelser om t.ex. deras

² Europarådet. *The protection of individuals with regard to automatic processing of personal data in the context of profiling*. Rekommendation CM/Rec(2010)13 och motivering. Europarådet den 23 november 2010. [https://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/cdcj/CDCJ%20Recommendations/CMRec\(2010\)13E_Profiling.pdf](https://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/cdcj/CDCJ%20Recommendations/CMRec(2010)13E_Profiling.pdf). Hämtat den 24 april 2017.

- förmåga att utföra en uppgift,
- intressen, eller
- sannolikt beteende.

Exempel

En datamäklare samlar in uppgifter från olika offentliga och privata källor, antingen för sina kunders räkning eller för egna syften. Datamäklaren sammanställer uppgifterna för att skapa profiler för de enskilda personerna och placera in dem i segment. Han eller hon säljer informationen till företag som vill genomföra riktad marknadsföring av sina varor och tjänster. Datamäklaren utför profileringen genom att placera en person i en viss kategori utifrån dennes intressen.

Huruvida detta är ett automatiserat beslutsfattande i den mening som avses i artikel 22.1 beror på omständigheterna i det enskilda fallet.

B. Automatiserat beslutsfattande

Automatiserat beslutsfattande har en annan räckvidd och kan delvis överlappa med eller följa av profilering. Enbart automatiserat beslutsfattande är förmågan att fatta beslut på teknisk väg, utan mänsklig inblandning. Automatiserade beslut kan grundas på alla typer av uppgifter, t.ex.

- uppgifter som kommer direkt från de personer som berörs (t.ex. enkätsvar),
- uppgifter som observerats beträffande en person (t.ex. platsuppgifter som samlats in via en applikation),
- härledda eller avledda uppgifter såsom en profil för personen som redan skapats (t.ex. ett kreditbetyg).

Automatiserade beslut kan fattas med eller utan profilering. Profilering kan ske utan att det fattas ett automatiserat beslut. Profilering och automatiserat beslutsfattande är dock inte nödvändigtvis separata aktiviteter. Något som startar som en enkel automatiserad beslutsprocess kan resultera i ett beslut som grundas på profilering, beroende på hur uppgifterna används.

Exempel

Att utfärda fortkörningsböter enbart utifrån bevis från fartkameror är en automatiserad beslutsprocess som inte nödvändigtvis inbegriper profilering.

Det blir dock ett beslut grundat på profilering om den enskilde personens körvanor övervakas över tid och det ålagda bötesbeloppet t.ex. är ett resultat av en bedömning av andra faktorer, som t.ex. huruvida fortkörningen är en upprepad förseelse eller huruvida föraren nyligen har gjort sig skyldig till andra trafikförseelser.

Beslut som inte enbart grundar sig på automatiserat beslutsfattande kan också inbegripa profilering. Innan en bank beviljar ett hypotekslån kan den t.ex. göra en bedömning av låntagarens kreditbetyg, och komplettera detta med ett betydelsefullt mänskligt ingripande innan ett slutligt beslut fattas om den personen.

C. Hur begreppen behandlas i dataskyddsförordningen

Profilering kan användas på tre sätt. Det kan röra sig om

- i) allmän profilering,
- ii) beslutsfattande som grundas på profilering, och
- iii) *enbart* automatiserad behandling, inbegripet profilering, vilket får rättsliga följder för den registrerade eller på liknande sätt i betydande grad påverkar den registrerade (artikel 22.1).

Skillnaden mellan ii och iii visas bäst genom följande två exempel där en person ansöker om ett lån på nätet.

- En person avgör huruvida lånet ska beviljas grundat på en profil som enbart tagits fram på automatiserad väg (ii).
- En algoritm avgör huruvida lånet ska beviljas och beslutet meddelas automatiskt den sökande, utan någon tidigare och meningsfull bedömning av någon (iii).

Personuppgiftsansvariga kan använda sig av profilering och automatiserat beslutsfattande så länge de iaktar alla principer och behandlingen bygger på en rättslig grund. Ytterligare skyddsåtgärder och restriktioner gäller vid behandling som enbart grundas på automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, i den mening som avses i artikel 22.1.

I kapitel III i dessa riktlinjer förklaras de bestämmelser i dataskyddsförordningen som gäller för *all* profilering och *allt* automatiserat individuellt beslutsfattande. Detta inbegriper beslutsprocesser som *inte* enbart är automatiserade.

I kapitel IV i dessa riktlinjer förklaras de särskilda bestämmelser som *uteslutande* gäller beslut som enbart grundas på automatiserat individuellt beslutsfattande, inbegripet profilering³. Det råder ett allmänt förbud mot denna typ av behandling på grund av de potentiella riskerna för enskildas rättigheter och friheter.

III. **Allmänna bestämmelser om profilering och automatiserat beslutsfattande**

Denna översikt över bestämmelserna gäller all profilering och allt automatiserat beslutsfattande. De särskilda bestämmelser som anges i kapitel IV gäller om behandlingen uppfyller kraven i artikel 22.1.

A. Dataskyddsprinciper

Principerna är relevanta för all profilering och allt automatiserat beslutsfattande som rör personuppgifter⁴. För att bidra till efterlevnaden av förordningen bör personuppgiftsansvariga ta hänsyn till följande nyckelområden.

1. **Artikel 5.1 a – Laglig, korrekt och öppen behandling**

³ I enlighet med definitionen i artikel 22.1 i dataskyddsförordningen.

⁴ Dataskyddsförordningen – skäl 72: ”Profilering omfattas av denna förordnings bestämmelser om behandling av personuppgifter, såsom de rättsliga grunderna för behandlingen och principer för dataskydd.”

Insyn i behandlingen⁵ är ett grundläggande krav i dataskyddsförordningen.

Profileringsprocessen syns oftast inte för den registrerade. Den går till på så sätt att härledda eller avledda uppgifter skapas om enskilda personer. Det rör sig om ”nya” personuppgifter som inte har lämnats direkt av de registrerade. Enskilda har olika grad av förståelse för hur processen går till och kan ha svårt att förstå de komplexa tekniker som används vid profilering och automatiserat beslutsfattande.

Enligt artikel 12.1 ska den personuppgiftsansvarige tillhandahålla de registrerade koncisa, klara och tydliga, begripliga och lättillgängliga informationer om behandlingen av deras personuppgifter⁶.

För uppgifter som samlats in direkt från de registrerade bör informationen tillhandahållas vid den tidpunkt då uppgifterna samlas in (artikel 13). För indirekt inhämtade uppgifter bör informationen tillhandahållas inom de tidsperioder som anges i artikel 14.3.

Exempel

Vissa försäkringsbolag erbjuder försäkringspremier och tjänster som grundas på en persons körbeteende. De aspekter som man då tar hänsyn till kan bland annat vara kördistans, körtid och den resa som företas samt förutsägelser som grundas på andra uppgifter som samlats in av sensorerna i en (smart) bil. De uppgifter som samlats in används för profilering för att fastställa dåligt körbeteende (som t.ex. snabba accelerationer, plötsliga inbromsningar och fortkörning). Denna information kan korsrefereras med andra källor (t.ex. väder, trafik, vägtyp) för att bättre förstå förarens körbeteende.

Den personuppgiftsansvarige måste säkerställa att denne har en laglig grund för denna typ av behandling. Den personuppgiftsansvarige måste också tillhandahålla den registrerade information om de insamlade uppgifterna och, i förekommande fall, om det har förekommit ett automatiserat beslutsfattande i den mening som avses i artikel 22.1 och 22.4, den bakomliggande logiken samt de förutsedda följderna av sådan behandling.

De särskilda kraven beträffande information och åtkomst till personuppgifter diskuteras i kapitlen III (avsnitt D) och IV (avsnitt E).

Behandlingen måste också vara rättvis och öppen.

Profileringen kan vara orättvis och ge upphov till diskriminering, t.ex. genom att personer nekas anställningsmöjligheter, kredit eller försäkring, eller ges riktade erbjudanden om överdrivet riskabla eller dyra finansiella produkter. Följande exempel, som inte uppfyller kraven i artikel 5.1 a, visar hur orättvis profilering kan leda till att vissa konsumenter får mindre fördelaktiga erbjudanden än andra.

⁵ The “Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on transparency” cover transparency in more detail; see “Guidelines on Transparency under Regulation 2016/679 (wp260rev.01)”, 11 April 2018 http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=622227

⁶ I sitt samrådsdokument *Guide to big data and the Australian Privacy Principles*, 05/2016, anger den australiensiska dataskyddsmyndigheten (Office of the Australian Information Commissioner) följande: ”Integritetsmeddelanden måste på ett tydligt och enkelt sätt ange hur informationshanteringen går till. För att vara meningsfulla måste de dock även vara tillräckligt omfattande och specifika. *Samma teknik som leder till större insamling av personuppgifter möjliggör även mer dynamiska, mångfacetterade och användarcentrerade integritetsmeddelanden.*” <https://www.oaic.gov.au/engage-with-us/consultations/guide-to-big-data-and-the-australian-privacy-principles/consultation-draft-guide-to-big-data-and-the-australian-privacy-principles>. Hämtat den 24 april 2017.

Exempel

En datamäklare säljer konsumentprofiler till finansbolag utan konsumenternas tillåtelse eller vetskap om de bakomliggande uppgifterna. I profilerna delas konsumenterna in i kategorier (med rubriker som ”Bor på landet och kan knappt försörja sig”, ”Person med invandrarbakgrund som har det kämpigt”, ”Tuff start: unga ensamstående föräldrar”) eller ”poängsätter” konsumenterna utifrån deras finansiella sårbarhet. Finansbolagen erbjuder dessa konsumenter snabbån som ett förskott på lönen och andra ”icke-traditionella” finansiella tjänster (lån med höga kostnader och andra riskabla produkter)⁷.

2. Artikel 5.1 b – Ytterligare behandling och ändamålsbegränsning

Profilering kan inbegripa användning av personuppgifter som ursprungligen samlades in för andra ändamål.

Exempel

Vissa mobilappar tillhandahåller platstjänster som gör det möjligt att hitta närbelägna restauranger som erbjuder rabatter. De uppgifter som samlas in används också för att skapa en profil av den registrerade i marknadsföringssyfte – för att fastställa deras matpreferenser eller allmänna livsstil. De registrerade förväntar sig att deras uppgifter ska användas för att hitta restauranger, men inte att få reklam för hämtpizza bara för att appen har registrerat att de har kommit hem sent. Denna ytterligare användning av platsuppgifter är eventuellt inte förenlig med de ändamål för vilka den ursprungligen samlades in, och kräver därför eventuellt den berördes samtycke⁸.

Huruvida denna ytterligare behandling är förenlig med de ursprungliga ändamål för vilka uppgifterna samlats in beror på en rad olika faktorer⁹, inbegripet den information som den personuppgiftsansvarige ursprungligen tillhandahöll den registrerade. Dessa faktorer återges i dataskyddsförordningen¹⁰ och sammanfattas nedan. Det rör sig om

- förhållandet mellan de ändamål för vilka uppgifterna har samlats in och ändamålen med den avsedda ytterligare behandlingen,
- det sammanhang inom vilket uppgifterna har samlats in och för vilka ändamål de registrerade rimligen kan förvänta sig att uppgifterna senare kommer att användas,

⁷ Detta exempel är hämtat från den amerikanska senatens utskott för handel, vetenskap och transport. *A Review of the Data Broker Industry: Collection, Use, and Sale of Consumer Data for Marketing Purposes*, personalrapport för ordförande Rockefeller, den 18 december 2013. <https://www.commerce.senate.gov/public/cache/files/0d2b3642-6221-4888-a631-08f2f255b577/AE5D72CBE7F44F5BFC846BECE22C875B.12.18.13-senate-commerce-committee-report-on-data-broker-industry.pdf>. Se framför allt sidan ii i sammanfattningen och punkt 12 i dokumentets huvudtext. Hämtat den 21 juli 2017.

⁸ Notera att bestämmelserna i den framtida förordningen om integritet och elektronisk kommunikation kanske också kan tillämpas.

⁹ Som lyfts fram i artikel 29-arbetsgruppens yttrande 3/2013 om ändamålsbegränsning av den 2 april 2013. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2013/wp203_sv.pdf. Hämtat den 24 april 2017.

¹⁰ Artikel 6.4 i dataskyddsförordningen.

- uppgifternas art,
- den ytterligare behandlingens konsekvenser för de registrerade och
- de skyddsåtgärder som den personuppgiftsansvarige har vidtagit för att garantera en rättvis behandling och förhindra onödiga konsekvenser för de registrerade.

3. Artikel 5.1 c – Uppgiftsminimering

De affärsmöjligheter som skapas genom profilering, billigare lagringskostnader och förmågan att behandla stora datamängder kan uppmuntra organisationer att samla in mer personuppgifter än de faktiskt behöver, bara för att uppgifterna kan bli användbara i framtiden. Personuppgiftsansvariga måste se till att de iakttar principen om uppgiftsminimering, samt kraven i principerna om ändamålsbegränsning och lagringsminimering.

Personuppgiftsansvariga bör klart och tydligt kunna förklara och motivera behovet av att samla in och lagra personuppgifter, eller överväga att använda aggregerade, anonymiserade eller (när detta ger tillräckligt skydd) pseudonymiserade uppgifter för profilering.

4. Artikel 5.1 d – Korrekthet

Personuppgiftsansvariga bör se till att alla steg i profileringsprocessen sker på ett korrekt sätt, särskilt när denne

- samlar in uppgifter,
- analyserar uppgifter,
- skapar en profil för en person, eller
- använder sig av en profil för att fatta ett beslut som påverkar personen.

Om de uppgifter som används vid automatiserat beslutsfattande eller profilering är felaktiga kommer även det beslut eller den profil som behandlingen resulterar i att uppvisa brister. Beslut kan fattas grundat på gamla uppgifter eller en felaktig tolkning av externa uppgifter. Felaktigheter kan leda till olämpliga förutsägelser eller utsagor om t.ex. någons hälsa, kredit eller försäkringsrisk.

Även om rådata registreras på ett korrekt sätt kan det hända att uppsättningen uppgifter inte är helt representativ eller att analysen innehåller dolda metodfel.

Personuppgiftsansvariga måste införa kraftfulla åtgärder för att regelbundet kontrollera och säkerställa att de uppgifter som används eller har inhämtats indirekt är korrekta och aktuella. Detta förstärker vikten av att tillhandahålla klar och tydlig information om de personuppgifter som behandlas, så att den registrerade kan korrigera eventuella felaktigheter och förbättra uppgifternas kvalitet.

5. Artikel 5.1 e – Lagringsminimering

Maskininlärningsalgoritmer är utformade för att behandla stora informationsvolymerna och bygga upp korrelationer som gör det möjligt för organisationer att skapa mycket omfattande, ingående profiler av enskilda personer. Även om det kan finnas fördelar med att spara uppgifter vid profilering, eftersom det kommer att finnas fler uppgifter som algoritmen kan lära sig av, måste personuppgiftsansvariga iaktta principen om lagringsminimering när de samlar in personuppgifter och se till att de inte sparar uppgifterna längre än vad som är nödvändigt och proportionellt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas.

Den personuppgiftsansvariges lagringpolicy bör ta hänsyn till de enskilda personernas rättigheter och friheter i enlighet med kraven i artikel 5.1 e.

Den personuppgiftsansvarige bör också se till att uppgifterna hålls aktuella under hela lagringsperioden för att minska risken för oriktiga uppgifter¹¹.

B. Lagliga grunder för behandling

Automatiserat beslutsfattande i den mening som avses i artikel 22.1 är endast tillåtet om ett av de undantagsvillkor som anges i kapitel IV (avsnitten C och D) är uppfyllt. Följande lagliga grunder för behandling är relevanta för allt övrigt automatiserat individuellt beslutsfattande och all övrig profilering.

1. Artikel 6.1 a – Samtycke

Samtycke som en grund för behandling diskuteras i allmänna ordalag i artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om samtycke¹². Uttryckligt samtycke är ett av de undantag från förbudet mot automatiserat beslutsfattande och profilering som anges i artikel 22.1.

Profileringen kan vara ogenomskådlig. Ofta bygger den på uppgifter som härletts eller avletts från andra uppgifter, snarare än uppgifter som direkt har lämnats av den registrerade.

Personuppgiftsansvariga som vill grunda profileringen på samtycke måste visa att de registrerade förstår exakt vad de ger sitt samtycke till, och komma ihåg att samtycke inte alltid är en lämplig grund för behandlingen¹³. Under alla omständigheter bör registrerade ha tillräckligt med relevant information om den planerade användningen och konsekvenserna av behandlingen för att säkerställa att varje samtycke de ger grundas på ett välunderbyggt val.

2. Artikel 6.1 b – Nödvändig behandling för att fullgöra ett avtal

Personuppgiftsansvariga kan vilja använda profilering och automatiserat beslutsfattande på grund av att dessa processer

- potentiellt gör beslutsprocessen mer konsekvent och rättvis (t.ex. genom att minska utrymmet för fel som beror på den mänskliga faktorn, diskriminering och maktmissbruk),
- minskar risken för att kunder inte kan betala för varor eller tjänster (t.ex. genom att använda sig av kreditupplysningar), eller
- gör det möjligt för personuppgiftsansvariga att snabbare meddela beslut och öka effektiviteten.

¹¹ Norska dataskyddsmyndighetens rapport om vilka utmaningar kommersiell användning av personuppgifter innebär för den personliga integriteten (*The Great data Race – How commercial utilisation of personal data challenges privacy*), november 2015. Datatilsynet <https://www.datatilsynet.no/English/Publications/The-Great-Data-Race/> Hämtat den 24 april 2017.

¹² Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om samtycke enligt förordning (EU) 2016/679 (WP 259) av den 28 november 2017, http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=48849. Hämtat den 18 december 2017.

¹³ Ibidem.

Oavsett ovanstående räcker dessa hänsynstaganden i sig inte för att visa att denna typ av behandling är *nödvändig* för att fullgöra ett avtal enligt artikel 6.1 b. Som påpekats i artikel 29-arbetsgruppens yttrande om berättigat intresse¹⁴ bör nödvändighet ges en restriktiv tolkning.

Följande är ett exempel på en profilering som *inte* uppfyller grunden för behandling i artikel 6.1 b.

Exempel

En användare köper några saker från en nätbutik. För att fullgöra avtalet måste butiken behandla användarens kreditkortsuppgifter för betalningsändamål och användarens adress för att leverera varorna. Fullgörandet av avtalet är inte beroende av att det skapas en profil över användarens smakpreferenser och livsstilsval grundat på hans eller hennes besök på webbplatsen. Även om profilering nämns i den finstilta delen av avtalet innebär detta inte i sig att profileringen är ”nödvändig” för att fullgöra avtalet.

3. Artikel 6.1 c – Nödvändig behandling för att fullgöra en rättslig förpliktelse

Det kan finnas tillfällen då det finns en rättslig förpliktelse¹⁵ att utföra profilering – t.ex. i samband med bekämpning av bedrägeri och penningtvätt. I artikel 29-arbetsgruppens yttrande om berättigade intressen¹⁶ ges användbar information om denna grund för behandling, inbegripet vilka skyddsåtgärder som ska vidtas.

4. Artikel 6.1 d – Nödvändig behandling för att skydda intressen av grundläggande betydelse

Detta omfattar situationer där behandlingen är nödvändig för att skydda intressen som är av grundläggande betydelse för den registrerade eller för en annan fysisk person.

Vissa typer av behandlingar kan tjäna viktiga allmänna intressen och intressen som är av grundläggande betydelse för den registrerade. Det kan exempelvis röra sig om profilering som är nödvändig för att ta fram modeller som förutsäger spridningen av livshotande sjukdomar eller som behövs i samband med humanitära katastrofer. I dessa fall får den personuppgiftsansvarige i princip endast åberopa grunden avseende intressen av grundläggande betydelse om det inte finns någon annan rättslig grund för behandlingen¹⁷. Om behandlingen inbegriper personuppgifter i en särskild kategori måste den personuppgiftsansvarige också säkerställa att de uppfyller kraven i artikel 9.2 c

¹⁴ Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 6/2014 om begreppet den registeransvariges berättigade intresse i artikel 7 i direktiv 95/46/EG. Europeiska kommissionen den 9 april 2014. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_sv.pdf. Hämtat den 24 april 2017.

¹⁵ Skälen 41 och 45 i dataskyddsförordningen.

¹⁶ Sidan 19 i artikel 29-arbetsgruppens yttrande 6/2014 om begreppet den registeransvariges berättigade intresse i artikel 7 i direktiv 95/46/EG. Europeiska kommissionen den 9 april 2014. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_sv.pdf. Hämtat den 24 april 2017.

¹⁷ Skäl 46 i dataskyddsförordningen.

5. Artikel 6.1 e – Nödvändig behandling för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning

Artikel 6.1 e kan i vissa situationer vara en lämplig grund för profilering inom den offentliga sektorn. Uppgifterna eller funktionen måste ha en tydlig rättslig grund.

6. Artikel 6.1 f – Nödvändig behandling för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen¹⁸

Profilering är tillåten om den är nödvändig för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen¹⁹. Artikel 6.1 f är dock inte automatiskt tillämplig bara för att den personuppgiftsansvarige eller en tredje part har ett berättigat intresse. Den personuppgiftsansvarige måste göra en avvägning och bedöma huruvida dennes intressen måste stå tillbaka för den registrerades intressen eller grundläggande rättigheter och friheter.

Framför allt är följande relevant:

- Hur detaljerad profilen är (en registrerad som profileras inom en brett beskriven kategori såsom ”personer som är intresserade av engelsk litteratur” eller som segmenteras och utsätts för riktad marknadsföring på en mer detaljerad nivå).
- Hur omfattande profilen är (huruvida profilen endast beskriver en liten aspekt av den registrerade, eller målar upp en mer heltäckande bild).
- Profileringens konsekvenser (effekterna för den registrerade).
- De skyddsåtgärder som är avsedda att säkerställa en rättvis, icke-diskriminerande och korrekt profileringsprocess.

Även om artikel 29-arbetsgruppens yttrande om berättigade intressen²⁰ grundas på artikel 7 i direktiv 95/46/EG (dataskyddsdirektivet) innehåller det exempel som fortfarande är användbara och relevanta för personuppgiftsansvariga som utför profilering. I yttrandet anges också att det skulle vara svårt för personuppgiftsansvariga att motivera användningen av berättigade intressen som rättslig grund för profilering som innebär intrång i den personliga integriteten och spårning i marknadsförings- eller reklamsyfte, t.ex. för att spåra enskilda personer på flera olika webbplatser, platser, enheter, tjänster eller för datamäklarverksamhet.

Den personuppgiftsansvarige bör även överväga den framtida användningen eller kombinationen av profiler när denne bedömer huruvida behandlingen är laglig enligt artikel 6.1 f.

C. Artikel 9 – Särskilda kategorier av uppgifter

Personuppgiftsansvariga kan endast behandla särskilda kategorier av personuppgifter om de uppfyller ett av de villkor som anges i artikel 9.2, samt ett av villkoren i artikel 6. Detta inbegriper särskilda kategorier av uppgifter som härletts eller avletts från profilering.

¹⁸ De berättigade intressen som förtecknas i skäl 47 i dataskyddsförordningen inbegriper behandling för direktmarknadsföring och behandling som är nödvändig för att förhindra bedrägerier.

¹⁹ Den personuppgiftsansvariges ”berättigade intressen” kan inte göra profileringen laglig om behandlingen omfattas av definitionen i artikel 22.1.

²⁰ Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 6/2014 om begreppet den registeransvariges berättigade intresse i artikel 7 i direktiv 95/46/EG. Europeiska kommissionen den 9 april 2014, s. 47, exemplen på s. 59–60 http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_sv.pdf. Hämtat den 24 april 2017.

Profilerings kan skapa särskilda kategorier av uppgifter genom att dra slutsatser från och kombinera uppgifter som inte utgör en särskild kategori av uppgifter. Det kan t.ex. vara möjligt att dra en slutsats om någons hälsostatus från uppgifter om deras matinköp tillsammans med uppgifter om matens kvalitet och energiinnehåll.

Det går att upptäcka korrelationer som pekar i en viss riktning när det gäller den enskildes hälsa, politiska åsikter, religiösa övertygelse eller sexuella läggning. Detta visas av följande exempel:

Exempel

En studie²¹ kombinerade ”gillamarkeringar” på Facebook med begränsad undersökningsinformation och konstaterade att forskare korrekt förutsade en manlig användares sexuella läggning i 88 % av fallen och en användares etniska ursprung i 95 % av fallen, och huruvida användaren var kristen eller muslim i 82 % av fallen.

Om slutsatser om känsliga preferenser och egenskaper dras från profileringen bör den personuppgiftsansvarige se till att

- behandlingen inte är oförenlig med det ursprungliga ändamålet,
- de har hittat en laglig grund för behandlingen av den särskilda kategorin av uppgifter, och
- de informerar den registrerade om behandlingen.

Automatiserat beslutsfattande i den mening som avses i artikel 22.1 och som grundas på särskilda kategorier av uppgifter omfattas av kapitel IV (avsnitt D).

D. Den registrerades rättigheter²²

Dataskyddsförordningen ger registrerade starkare rättigheter och inför nya skyldigheter för personuppgiftsansvariga.

I samband med profilering kan dessa rättigheter åberopas gentemot den personuppgiftsansvarige som skapar profilen och den personuppgiftsansvarige som fattar ett automatiserat beslut om en registrerad (med eller utan mänskligt ingripande), om dessa inte är en och samma person eller enhet.

Exempel

En datamäklare genomför profilering av personuppgifter. I enlighet med de skyldigheter som anges i artiklarna 13 och 14 ska datamäklaren informera den registrerade om behandlingen, inbegripet huruvida datamäklaren planerar att lämna ut profilen till andra organisationer. Datamäklaren bör också separat ange detaljer beträffande rätten att göra invändningar enligt artikel 21.1.

21

Michael Kosinski, David Stilwell och Thore Graepel. *Private traits and attributes are predictable from digital records of human behaviour*. Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, <http://www.pnas.org/content/110/15/5802.full.pdf>. Hämtat den 29 mars 2017.

²² Detta avsnitt är relevant för både profilering och automatiserat beslutsfattande. Notera att för automatiserat beslutsfattande enligt artikel 22 anges dessutom ytterligare krav i kapitel IV.

Datamäklaren lämnar ut profilen till ett annat företag. Detta företag använder profilen för att skicka direkt marknadsföring till personen.

Företaget bör informera den enskilde (artikel 14.1 c) om ändamålet med profileringen och varifrån uppgifterna kommer (artikel 14.2 f). Företaget måste också informera den registrerade om dennes rätt att invända mot behandlingen, inbegripet profileringen, för direkt marknadsföring (artikel 21.2).

Datamäklaren och företaget bör ge den registrerade åtkomst till den information som använts (artikel 15) för att rätta felaktiga uppgifter (artikel 16) och i vissa fall radera profilen eller de personuppgifter som användes för att skapa den (artikel 17). Den registrerade bör även informeras om sin profil, t.ex. i vilket ”segment” eller vilken ”kategori” han eller hon har placerats.²³

Om företaget använder profilen för att fatta ett beslut som enbart grundas på automatiserad behandling, med rättsliga eller andra betydande följder för den registrerade, är företaget personuppgiftsansvarig och omfattas av bestämmelserna i artikel 22. (Detta innebär inte att datamäklaren inte omfattas av artikel 22 om behandlingen uppfyller de relevanta villkoren.)

1. Artiklarna 13 och 14 – Rätt till information

Med tanke på att den centrala principen bakom dataskyddsförordningen är öppenhet måste personuppgiftsansvariga se till att de på ett klart och tydligt sätt förklarar för enskilda hur profilering eller automatiserat beslutsfattande fungerar.

Framför allt om behandlingen inbegriper beslutsfattande som grundas på profilering (oavsett om behandlingen omfattas av bestämmelserna i artikel 22) måste det förtydligas för den registrerade att behandlingen avser både a) profilering och b) beslutsfattande grundat på den profil som skapats²⁴.

I skäl 60 anges att tillhandahållandet av information om profilering ingår i den personuppgiftsansvariges öppenhetsskyldigheter enligt artikel 5.1 a. Den registrerade har rätt *till information* från den personuppgiftsansvarige om ”profilering”, och i vissa fall rätt *att invända mot* ”profilering”, *oavsett* om det enbart rör sig om automatiserat individuellt beslutsfattande som grundas på profilering.

Ytterligare vägledning om öppenhet ges i artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om öppenhet enligt dataskyddsförordningen²⁵.

2. Artikel 15 – Rätt till tillgång

²³ Den norska datatillsynsmyndighetens rapport om vilka utmaningar kommersiell användning av personuppgifter innebär för den personliga integriteten (*The Great data Race – How commercial utilisation of personal data challenges privacy*), november 2015. <https://www.datatilsynet.no/English/Publications/The-Great-Data-Race/>. Hämtat den 24 april 2017

²⁴ Dataskyddsförordningen – artiklarna 13.1 c och 14.1 c. Enligt artiklarna 13.2 f och 14.2 g ska den personuppgiftsansvarige informera den registrerade om förekomsten av automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, på det sätt som beskrivs i artikel 22.1 och 22.4. En närmare förklaring ges i kapitel IV.

²⁵ Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om öppenhet enligt förordning (EU) 2016/679 (WP 260) av den 28 november 2017 http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=48850. Hämtat den 18 december 2017

Artikel 15 ger registrerade rätt att få detaljer om de personuppgifter som eventuellt har använts för profilering, inbegripet de kategorier av uppgifter som använts för att konstruera en profil.

Utöver allmän information om behandling enligt artikel 15.3 är den personuppgiftsansvarige skyldig att tillgängliggöra de uppgifter som har använts som ingångsvärden för att skapa profilen, samt att ge tillgång till information om profilen och detaljer om vilket segment den registrerade har placerats i.

Detta skiljer sig från rätten till dataportabilitet enligt artikel 20 där den personuppgiftsansvarige endast behöver lämna ut de uppgifter som den registrerade har tillhandahållit eller som observerats av den personuppgiftsansvarige, inte själva profilen²⁶.

I skäl 63 ges visst skydd för personuppgiftsansvariga som är rädda för att röja affärshemligheter eller immateriell äganderätt, vilket kan vara särskilt relevant i samband med profilering. I skälet anges att rätten till tillgång ”inte [bör] inverka menligt på andras rättigheter eller friheter, t.ex. affärshemligheter eller immateriell äganderätt och särskilt inte på upphovsrätt som skyddar programvaran”. De personuppgiftsansvariga får emellertid inte använda skyddet av sina affärshemligheter som en ursäkt för att neka tillgång till eller vägra tillhandahålla information till den registrerade.

I skäl 63 anges även att ”[o]m möjligt bör den personuppgiftsansvarige kunna ge fjärråtkomst till ett säkert system genom vilket den registrerade kan få direkt åtkomst till sina personuppgifter”.

3. Artikel 16 – Rätt till rättelse, artikel 17 – Rätt till radering och artikel 18 – Rätt till begränsning av behandling

Profilering kan inbegripa ett inslag av förutsägelse, vilket ökar risken för felaktigheter. Ingångsuppgifterna kan vara felaktiga eller irrelevanta, eller tagna ur sitt sammanhang. Det kan också vara något fel med den algoritm som används för att fastställa korrelationer.

Rätten till rättelse i artikel 16 kan gälla om en enskild t.ex. placeras i en kategori som säger något om personens förmåga att utföra en uppgift, och den profilen grundas på felaktig information. Enskilda personer kan vilja ifrågasätta huruvida de uppgifter som används är korrekta och huruvida de har placerats i rätt grupper eller kategorier.

Rätten till rättelse och rätten till radering²⁷ gäller både ”indata” (de personuppgifter som användes för att skapa profilen) och ”utdata” (profilen själv eller den ”poäng” som tilldelats den personen).

I artikel 16 ges de registrerade även en rätt att komplettera sina personuppgifter med ytterligare upplysningar.

Exempel

En lokal kirurgs datorsystem placerar en individ i den grupp av personer som sannolikt löper störst risk att drabbas av hjärtsjukdomar. Även om personen aldrig drabbas av någon hjärtsjukdom är denna ”profil” inte nödvändigtvis felaktig.

²⁶Sidan 9 i artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om dataportabilitet (WP 242)

http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=45685. Hämtat den 8 januari 2018.

²⁷ Dataskyddsförordningen – artikel 17.

Profilen säger endast att det finns en *större sannolikhet* att den berörda personen drabbas. I statistisk mening kan detta vara faktamässigt korrekt.

Den registrerade har trots det, med beaktande av ändamålet med behandlingen, rätt att lämna kompletterande upplysningar. I ovannämnda scenario skulle dessa t.ex. kunna grundas på ett mer avancerat medicinskt datorsystem (och statistisk modell) som tar hänsyn till ytterligare uppgifter och genomför en mer detaljerad undersökning än vad som gjordes på den lokala kirurgmottagningen med dess mer begränsade kapacitet.

Rätten att begränsa behandlingen (artikel 18) gäller i varje skede av profileringsprocessen.

4. Artikel 21 – Rätt att göra invändningar

Den personuppgiftsansvarige ska *uttryckligen* meddela den registrerade att han eller hon har rätt att göra invändningar enligt artikel 21.1 och 21.2, och redovisa denna information tydligt, klart och åtskilt från eventuell annan information (artikel 21.4).

Enligt artikel 21.1 har den registrerade, av skäl som hänför sig till hans eller hennes specifika situation, rätt att göra invändningar mot behandlingen av personuppgifter avseende honom eller henne (inbegripet profilering). Personuppgiftsansvariga är framför allt skyldiga att garantera denna rätt i alla ärenden där behandlingen grundas på artikel 6.1 e eller 6.1 f.

Så snart den registrerade utövar denna rätt måste den personuppgiftsansvarige avbryta²⁸ (eller underlåta att inleda) profileringsprocessen, såvida inte den personuppgiftsansvarige kan visa att det finns tvingande berättigade skäl som väger tyngre än den registrerades intressen, rättigheter och friheter. Den personuppgiftsansvarige kan även bli tvungen att radera de relevanta personuppgifterna²⁹.

Dataskyddsförordningen innehåller inte någon förklaring till vad som kan anses utgöra tvingande berättigade skäl³⁰. Det kan vara så att profileringen gynnar samhället i stort (eller den bredare allmänheten) och inte enbart den personuppgiftsansvariges affärsintressen, som t.ex. profilering för att förutsäga spridningen av smittsamma sjukdomar.

Den personuppgiftsansvarige är tvungen att

- ta hänsyn till hur viktig profileringen är för det aktuella ändamålet,
- ta hänsyn till profileringens konsekvenser för den registrerades intressen, rättigheter och friheter – detta bör begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att uppfylla målet, och
- göra en avvägning mellan olika intressen.

En avvägning måste alltid göras mellan den personuppgiftsansvariges intressen och grunden för den registrerades invändning (som kan ha gjorts av personliga, sociala eller yrkesmässiga skäl). Till

²⁸ Dataskyddsförordningen – artikel 18.1 d.

²⁹ Dataskyddsförordningen – artikel 17.1 c.

³⁰ Se förklaringen om berättigande i artikel 29-arbetsgruppens yttrande 6/2014 om begreppet den registeransvariges berättigade intresse i artikel 7 i direktiv 95/46/EG av den 9 april 2014, s. 24–26, http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_sv.pdf. Hämtat den 24 april 2017.

skillnad från direktiv 95/46/EG ligger bevisbördan när det gäller att visa att det finns tvingande berättigade skäl hos den personuppgiftsansvarige och inte hos den registrerade.

Av lydelsen av artikel 21 är det uppenbart att den avvägning som ska göras skiljer sig åt från avvägningen i artikel 6.1 f. Med andra ord räcker det inte för en personuppgiftsansvarig att enbart visa att deras tidigare analys av att det fanns ett berättigat intresse var korrekt. Det krävs dessutom att det berättigade intresset är *tvingande*, vilket gör det svårare att anse att detta intresse väger tyngre än eventuella invändningar.

I artikel 21.2 ges en registrerad en *ovillkorlig* rätt att invända mot behandlingen av hans eller hennes personuppgifter för direkt marknadsföring, inbegripet profilering i den utsträckning som denna har ett samband med sådan direkt marknadsföring³¹. Detta innebär att det inte behöver göras någon avvägning mellan olika intressen. Den personuppgiftsansvarige måste respektera den enskildes önskemål utan att ifrågasätta skälet till invändningen. I skäl 70 ges närmare information om denna rätt och anges att den får utövas när som helst och kostnadsfritt.

IV. Särskilda bestämmelser om enbart automatiserat beslutsfattande enligt definitionen i artikel 22

I artikel 22.1 anges följande:

Den registrerade ska ha rätt att inte bli föremål för ett beslut som *enbart grundas* på automatiserad behandling, inbegripet profilering, vilket har *rättsliga följder* för honom eller henne eller *på liknande sätt i betydande grad påverkar honom eller henne*.

Ordet ”rätt” i denna bestämmelse innebär inte att artikel 22.1 endast gäller när den registrerade aktivt åberopar bestämmelsen. I artikel 22.1 fastställs ett allmänt förbud mot beslut som enbart grundas på automatiserad behandling. Detta förbud gäller oberoende av om den registrerade vidtar en åtgärd beträffande behandlingen av sina uppgifter.

I artikel 22 anges sammanfattningsvis att

- i) huvudregeln är att det finns ett allmänt förbud mot helt automatiserat individuellt beslutsfattande, inbegripet profilering som har rättsliga eller på liknande sätt betydande följder,
- ii) det finns undantag till denna regel,
- iii) om ett av dessa undantag kan tillämpas måste det vidtas åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter och friheter och berättigade intressen³².

Denna tolkning stärker tanken om att den registrerade har kontroll över sina egna uppgifter, vilket är i linje med de allmänna principerna i dataskyddsförordningen. Om artikel 22 tolkas som ett förbud, snarare än en rätt som kan åberopas, innebär detta att individer automatiskt skyddas från potentiella

³¹ I linje med artikel 12.2 bör personuppgiftsansvariga som samlar in personuppgifter från individer i syfte att använda dessa för direkt marknadsföring vid tidpunkten för insamlandet överväga att erbjuda registrerade ett enkelt sätt att ange att de inte vill att deras uppgifter ska användas för direkt marknadsföring, i stället för att kräva att de vid ett senare tillfälle utövar sin rätt att göra invändningar.

³² I skäl 71 anges att sådan behandling bör ”omgärdas av lämpliga skyddsåtgärder, som bör inkludera specifik information till den registrerade och rätt till mänskligt ingripande, att framföra sina synpunkter, att erhålla en förklaring till det beslut som fattas efter sådan bedömning och att överklaga beslutet”.

effekter av denna typ av behandling. Lydelsen av artikeln tyder på att detta är avsikten och stöd för denna uppfattning går även att hitta i skäl 71, i vilket följande anges:

Beslutsfattande grundat på sådan behandling, inbegripet profilering, **bör dock tillåtas** när det uttryckligen beviljas genom unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ..., eller när det krävs för ingående eller genomförande av ett avtal ... eller den registrerade har gett sitt uttryckliga samtycke.

Detta innebär att enligt artikel 22.1 är huvudregeln att den aktuella behandlingen inte är tillåten³³.

Som närmare har förklarats i riktlinjerna gäller förbudet i artikel 22.1 dock *endast* när ett beslut grundas enbart på automatiserad behandling, inbegripet profilering, har rättsliga följder för eller på liknande sätt i betydande grad påverkar någon. Även i dessa fall finns det tydligt angivna undantag för att sådan behandling är tillåten.

De obligatoriska skyddsåtgärderna, som diskuteras närmare nedan, inbegriper rätten till information (artiklarna 13 och 14 – särskilt meningsfull information om den bakomliggande logiken, samt betydelsen och de förutsedda följderna av behandlingen för den registrerade), och skyddsåtgärder som rätten till personlig kontakt och rätten att överklaga beslut (som tas upp i artikel 22.3).

All behandling som sannolikt leder till en hög risk för registrerade kräver att den personuppgiftsansvarige gör en [Konsekvensbedömning avseende dataskydd](#).³⁴ Förutom att bedöma andra risker i samband med behandlingen kan en konsekvensbedömning avseende dataskydd framför allt vara användbar för personuppgiftsansvariga som är osäkra på huruvida deras föreslagna åtgärder omfattas av definitionen i artikel 22.1 och vilka skyddsåtgärder som, om de tillåts enligt ett av de angivna undantagen, måste vidtas.

A. **”Beslut som grundas enbart på automatiserad behandling”**

I artikel 22.1 hänvisas till beslut som ”grundas enbart” på automatiserad behandling. Detta innebär att ingen människa deltar i beslutsprocessen.

Exempel

En automatiserad process producerar vad som i praktiken är en rekommendation angående en registrerad. Om en fysisk person gör en granskning och tar hänsyn till andra faktorer innan det slutliga beslutet fattas är detta inte ett beslut som ”grundas enbart” på automatiserad behandling.

Den personuppgiftsansvarige kan inte undvika att omfattas av artikel 22 enbart genom att påstå att fysiska personer deltar i beslutsprocessen. Om någon t.ex. rutinmässigt tillämpar automatiskt genererade profiler på individer utan att faktiskt påverka resultatet är detta fortfarande ett beslut som grundas enbart på automatiserad behandling.

³³ Ytterligare kommentarer om tolkningen av artikel 22 som ett förbud finns i bilaga 2.

³⁴ Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om konsekvensbedömning avseende dataskydd och fastställande av huruvida behandlingen ”sannolikt leder till en hög risk” i den mening som avses i förordning (EU) 2016/679 av den 4 april 2017, Europeiska kommissionen. http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44137. Hämtat den 24 april 2017.

För att kunna klassificeras som mänsklig inblandning måste den personuppgiftsansvarige se till att granskningen av beslutet sker på ett meningsfullt sätt snarare än enbart som en symbolisk gest. Granskningen bör utföras av en bemyndigad person som har den kompetens som krävs för att ändra beslutet. Som ett led i analysen bör denna ta hänsyn till alla relevanta uppgifter.

I sin konsekvensbedömning avseende dataskydd bör den personuppgiftsansvarige fastställa och registrera all mänsklig inblandning i beslutsprocessen och i vilket skede denna äger rum.

B. ”Rättsliga” eller ”på liknande sätt betydande” följder

I dataskyddsförordningen medges att automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, kan få allvarliga följder för enskilda personer. I dataskyddsförordningen definieras inte ”rättsliga” eller ”på liknande sätt betydande”. Av lydelsen är det dock uppenbart att endast allvarliga följder omfattas av artikel 22.

”Beslut som har rättsliga följder”

För att ett beslut som grundas enbart på automatiserad behandling ska få rättsliga följder krävs att beslutet påverkar någons juridiska rättigheter, såsom organisationsfrihet, rösträtt eller rätten att vidta rättsliga åtgärder. En rättslig följd kan även vara något som påverkar en persons rättsliga ställning eller hans eller hennes rättigheter enligt ett avtal. Exempel på denna typ av följder är automatiserade beslut om en individ som resulterar i

- uppsägning av ett avtal,
- rätt till eller nekande av en särskild lagstadgad social förmån, t.ex. barn- eller bostadsbidrag,
- inreseförbud till ett land eller nekat medborgarskap.

”På liknande sätt i betydande grad påverkar honom eller henne”

Även om en beslutsprocess inte påverkar personers juridiska rättigheter kan den fortfarande omfattas av artikel 22 om den ger upphov till lika stora eller lika betydande följder.

Även om den registrerades rättsliga ställning inte ändras kan han eller hon med andra ord påverkas tillräckligt mycket för att behöva skydd enligt denna bestämmelse. I dataskyddsförordningen har orden ”på liknande sätt” (som inte finns i artikel 15 i direktiv 95/46/EG) lagts till i frasen ”i betydande grad påverkar”. Tröskeln för *betydande* måste därför vara liknande den som gäller för ett beslut som har rättsliga följder.

I skäl 71 anges följande typexempel: ”automatiserat avslag på en kreditansökan online” eller ”e-rekrytering utan personlig kontakt”.

För att databehandling i betydande grad ska påverka någon måste följderna av behandlingen vara tillräckligt stora eller viktiga för att förtjäna uppmärksamhet. Beslutet måste med andra ord kunna

- i betydande grad påverka de berörda personernas omständigheter, beteende eller valmöjligheter,
- ha långvariga eller permanenta konsekvenser för den registrerade, eller
- i värsta fall leda till att individer utestängs eller diskrimineras.

Det är svårt att exakt ange vad som är tillräckligt *betydande* för att nå upp till tröskeln, även om följande beslut skulle kunna ingå i denna kategori:

- Beslut som påverkar någons finansiella situation, t.ex. deras kreditmöjligheter.
- Beslut som påverkar någons tillgång till hälso- och sjukvård.
- Beslut som nekar någon en anställningsmöjlighet eller ger vederbörande en stor nackdel.
- Beslut som påverkar någons tillgång till utbildning, t.ex. universitetsantagningar.

Det för oss till frågan om internetreklam, som i allt högre utsträckning använder automatiserade verktyg och inbegriper enbart automatiserat individuellt beslutsfattande. Utöver att följa de allmänna bestämmelserna i dataskyddsförordningen, som anges i kapitel III, kan även bestämmelserna i förslaget till förordning om integritet och elektronisk kommunikation vara relevanta på detta område. Dessutom behöver barn starkare skydd, vilket diskuteras närmare i kapitel V nedan.

I många typfall påverkar ett beslut om riktad reklam som grundas på profilering inte på liknande sätt i betydande grad enskilda individer, t.ex. en reklam för en typisk modebutik på nätet som grundas på en enkel demografisk profil: ”kvinnor i Bryssel i åldern 25–35 år som sannolikt är intresserade av mode och vissa klädesartiklar.”

Beroende på omständigheterna i det enskilda fallet kan beslutet dock få betydande följder. Det avgörande är

- hur inträngande profileringsprocessen är, inbegripet om individer spåras på olika webbplatser, enheter och tjänster,
- de berörda personernas förväntningar och önskemål,
- hur reklamen är utformad, eller
- om kunskap om de registrerades sårbarheter används.

Behandling som rent allmänt kanske har liten inverkan på enskilda personer kan i själva verket få betydande följder för vissa samhällsgrupper, t.ex. minoritetsgrupper eller sårbara vuxna. Någon som med säkerhet eller sannolikt har ekonomiska problem till vilken det regelbundet riktas erbjudanden om lån till hög ränta kan t.ex. acceptera dessa och potentiellt dra på sig ännu mer skulder.

Automatiserat beslutsfattande som resulterar i differentierad prissättning grundat på personuppgifter eller personliga egenskaper kan också få betydande följder, t.ex. om otillåtet höga priser i praktiken hindrar någon från att få tillgång till vissa varor eller tjänster.

Liknande betydande följder kan även utlösas av åtgärder som vidtas av andra personer än den som det automatiserade beslutet avser. Ett exempel på detta ges nedan.

Exempel

Rent hypotetiskt kan ett kreditkortsföretag sänka en kunds kreditgräns, inte på grund av kundens återbetalningshistorik utan på icke-traditionella kreditkriterier som en analys av andra kunder som bor i samma område eller handlar i samma butiker.

Detta kan medföra att någon nekas möjligheter på grund av vad andra gör.

I ett annat sammanhang skulle användningen av dessa egenskaper kunna ha den fördelen att möjligheten till kredit även utsträcks till dem som saknar en konventionell kredithistorik, och som annars hade nekats kredit.

C. Undantag från förbudet

I artikel 22.1 anges ett allmänt förbud mot enbart automatiserat individuellt beslutsfattande med rättsliga eller på liknande sätt betydande följder, vilket beskrivs ovan.

Detta innebär att en personuppgiftsansvarig inte ska utföra den behandling som beskrivs i artikel 22.1 såvida inte ett av följande undantagsvillkor enligt artikel 22.2 är uppfyllda – dvs. om beslutet

- a) är nödvändigt för ingående eller fullgörande av ett avtal,
- b) tillåts enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av och som fastställer lämpliga åtgärder till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen, eller
- c) grundar sig på den registrerades uttryckliga samtycke.

Om beslutsfattandet inbegriper särskilda kategorier av uppgifter enligt definitionen i artikel 9.1 måste den personuppgiftsansvarige även säkerställa att denne kan uppfylla kraven i artikel 22.4.

1. Fullgörande av ett avtal

Personuppgiftsansvariga kan vilja använda beslutsprocesser som enbart grundas på automatiserad behandling för avtalsändamål eftersom de anser att detta är den lämpligaste metoden att nå målet. Rutinmässig mänsklig inblandning kan ibland vara opraktiskt eller omöjligt på grund av den stora mängd uppgifter som behandlas.

Den personuppgiftsansvarige måste kunna visa att denna typ av behandling är nödvändig, och överväga om det går att tillämpa en metod som innebär ett mindre intrång i den personliga integriteten.³⁵ Om andra effektiva och mindre inträngande metoder kan användas för att nå samma mål är behandlingen inte ”nödvändig”.

Det automatiserade beslutsfattandet som beskrivs i artikel 22.1 kan även vara nödvändigt för behandling innan ett avtal ingås.

Exempel

Ett företag utlyser en ledig tjänst. Eftersom det är populärt att arbeta för företaget får företaget in tiotusentals ansökningar. På grund av den exceptionellt stora mängden ansökningar är det kanske inte praktiskt möjligt för företaget att hitta lämpliga kandidater utan att först använda ett helt automatiserat system för att sortera bort irrelevanta ansökningar. I så fall kan automatiserat beslutsfattande vara nödvändigt för att upprätta en lista över tänkbara kandidater, i avsikt att ingå ett avtal med en registrerad.

Kapitel III (avsnitt B) innehåller närmare information om avtal som laglig grund för behandling.

2. Tillåtet enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt

³⁵ Buttarelli, Giovanni. *Assessing the necessity of measures that limit the fundamental right to the protection of personal data. A Toolkit*, Europeiska datatillsynsmannen, den 11 april 2017, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/17-04-11_necessity_toolkit_en_0.pdf. Hämtat den 24 april 2017

Automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, kan potentiellt äga rum enligt artikel 22.2 b om det är tillåtet enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt. Den relevanta lagen måste även innehålla lämpliga åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter och friheter och berättigade intressen.

I skäl 71 anges att detta kan inbegripa användning av automatiserat beslutsfattande enligt definitionen i artikel 22.1 för övervakning och förebyggande av bedrägerier och skatteundandragande, eller för att sörja för tillförlitlighet hos en tjänst som tillhandahålls av den personuppgiftsansvarige.

3. Uttryckligt samtycke

Enligt artikel 22 krävs *uttryckligt* samtycke. Behandling som omfattas av definitionen i artikel 22.1 innebär betydande dataskyddsrisiker och en hög grad av individuell kontroll över personuppgifter bedöms därför vara lämpligt.

”Uttryckligt samtycke” definieras inte i dataskyddsförordningen. I artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om samtycke³⁶ ges vägledning om hur detta begrepp bör tolkas.

Kapitel III (avsnitt B) innehåller närmare information om samtycke rent allmänt.

D. Särskilda kategorier av personuppgifter – Artikel 22.4

Automatiserat beslutsfattande (som beskrivs i artikel 22.1) som inbegriper särskilda kategorier av personuppgifter är endast tillåtet om följande kumulativa villkor är uppfyllda (artikel 22.4):

- Ett undantag enligt artikel 22.2 kan tillämpas, och
- artikel 9.2 a eller 9.2 g gäller.

9.2 a – Den registrerade har uttryckligen lämnat sitt samtycke.

9.2 g – Behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

I båda fallen ovan måste den personuppgiftsansvarige vidta lämpliga åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter och friheter och berättigade intressen.

E. Den registrerades rättigheter³⁷

1. Artiklarna 13.2 f och 14.2 g – Rätt till information

³⁶ Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om samtycke enligt förordning (EU) 2016/679 (WP 259) av den 28 november 2017, http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=48849. Hämtat den 18 december 2017.

³⁷ I artikel 12 i dataskyddsförordningen anges villkoren för utövandet av den registrerades rättigheter.

Med tanke på de potentiella riskerna för de registrerades rättigheter och de slutsatser som kan dras av den profilering som omfattas av artikel 22 bör personuppgiftsansvariga vara särskilt uppmärksamma på sin skyldighet att säkerställa insyn i behandlingen.

Enligt artiklarna 13.2 f och 14.2 g ska personuppgiftsansvariga tillhandahålla lättillgänglig information om automatiserat beslutsfattande som grundas enbart på automatiserad behandling, inbegripet profilering, som har rättsliga eller på liknande sätt betydande följder³⁸.

Om den personuppgiftsansvarige fattar automatiserade beslut med stöd av artikel 22.1 måste denne

- berätta för den registrerade att de tillämpar denna metod,
- lämna meningsfull information om den bakomliggande logiken, och
- förklara betydelsen och de förutsedda följderna av behandlingen.

Tillhandahållandet av denna information hjälper även personuppgiftsansvariga att säkerställa att de uppfyller några av de obligatoriska skyddsåtgärder som anges i artikel 22.3 och skäl 71.

Om det automatiserade beslutsfattandet och profileringen inte omfattas av definitionen i artikel 22.1 är det ändå god praxis att tillhandahålla ovannämnda information. I vilket fall som helst måste den personuppgiftsansvarige tillhandahålla tillräcklig information till den registrerade för att behandlingen ska anses rättvis,³⁹ och uppfylla alla andra informationskrav i artiklarna 13 och 14.

Meningsfull information om den ”bakomliggande logiken”

Maskininlärningens snabba tillväxttakt och komplexitet kan göra det svårt att förstå hur en automatiserad beslutsprocess eller profilering fungerar.

Den personuppgiftsansvarige bör försöka att på ett enkelt sätt förklara logiken bakom, eller kriterierna för att komma fram till, beslutet. I dataskyddsförordningen åläggs den personuppgiftsansvarige att lämna meningsfull information om logiken bakom behandlingen, inte nödvändigtvis en komplex förklaring av de algoritmer som används eller att lämna ut den fullständiga algoritmen⁴⁰. Den information som tillhandahålls bör emellertid vara tillräckligt heltäckande för att den registrerade ska förstå skälen till beslutet.

Exempel

En personuppgiftsansvarig använder kreditbetyg för att bedöma och avslå en persons låneansökan. Kreditbetyget kan ha lämnats av ett kreditvärderingsinstitut, eller direkt ha räknats fram på grundval av information som den personuppgiftsansvarige förfogar över.

Oavsett källa (och information om källan måste tillhandahållas till den registrerade enligt artikel 14.2 f

³⁸ Anges i artikel 22.1 och 22.4. Arbetsgruppens riktlinjer om öppenhet omfattar de allmänna informationskrav som anges i artiklarna 13 och 14.

³⁹ Skäl 60 i dataskyddsförordningen: ”Den personuppgiftsansvarige bör till den registrerade lämna all ytterligare information som krävs för att säkerställa en rättvis och öppen behandling, med beaktande av personuppgiftsbehandlingen specifika omständigheter och sammanhang. Dessutom bör den registrerade informeras om förekomsten av profilering samt om konsekvenserna av sådan profilering.”

⁴⁰ Komplexitet är ingen ursäkt för att inte tillhandahålla information till den registrerade. I skäl 58 anges att öppenhetsprincipen är ”särskilt relevant i situationer där mängden olika aktörer och den tekniska komplexiteten gör det svårt för den registrerade att veta och förstå om personuppgifter som rör honom eller henne samlas in, vem som gör det och för vilket syfte, exempelvis i fråga om reklam på nätet”.

om personuppgifterna inte har inhämtats från den registrerade) måste den personuppgiftsansvarige, om denne grundar sitt beslut på kreditbetyget, kunna förklara betyget och den bakomliggande logiken för den registrerade.

Den personuppgiftsansvarige förklarar att denna process hjälper vederbörande att fatta rättvisa och ansvarsfulla lånebeslut. Den personuppgiftsansvarige anger närmare detaljer om de egenskaper som beaktades för att komma fram till beslutet, källan till informationen och dess relevans. Detta kan bland annat innebära

- den information som den registrerade lämnade på ansökningsformuläret,
- information om tidigare kontobeteende, inbegripet utestående betalningar, och
- annan information från offentliga register, t.ex. information om bedrägerier och insolvens.

Den personuppgiftsansvarige inkluderar även information för att förklara för den registrerade att de kreditvärderingsmetoder som används regelbundet testas för att säkerställa att de är rättvisa, effektiva och opartiska.

Den personuppgiftsansvarige tillhandahåller kontaktuppgifter så att den registrerade kan begära att beslutet att avslå hans eller hennes ansökan omprövas, i enlighet med bestämmelserna i artikel 22.3.

”Betydelse” och ”förutsedda följder”

Dessa formuleringar tyder på att information måste tillhandahållas om planerade framtida behandlingar, och hur det automatiserade beslutsfattandet kan tänkas påverka den registrerade⁴¹. För att göra informationen meningsfull och begriplig bör verkliga, greppbara exempel på typen av potentiella följder ges.

I ett digitalt sammanhang kan den personuppgiftsansvarige eventuellt använda kompletterande verktyg för att illustrera sådana följder.

Exempel

Ett försäkringsbolag använder en automatiserad beslutsprocess för att fastställa trafikförsäkringspremier grundat på de övervakade kundernas körbeteende. För att illustrera betydelsen och de förutsedda följderna förklarar bolaget att farligt körbeteende leder till högre försäkringskostnader och tillhandahåller en app som jämför olika fiktiva förare, inbegripet en med farliga körvanor som snabba accelerationer och sista minuten-inbromsningar.

Bolaget använder diagram för att tipsa om hur man kan förbättra dessa vanor och på så sätt minska försäkringskostnaderna.

Personuppgiftsansvariga kan använda liknande visuell teknik för att förklara hur ett tidigare beslut har fattats.

⁴¹ Europarådet. *Draft Explanatory Report on the modernised version of CoE Convention 108*. I punkt 75 anges följande: ”Registrerade bör ha rätt att få veta det resonemang bakom behandlingen av deras uppgifter, inbegripet konsekvenserna av ett sådant resonemang, som resulterat i slutsatser om dem, särskilt när algoritmer används för automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering. Vid kreditvärdering bör de registrerade exempelvis ha rätt att få veta vilken logik som ligger bakom behandlingen av deras uppgifter och som resulterat i ett ja- eller nej-svar, och inte enbart information om själva beslutet. Utan kunskap om dessa aspekter är det omöjligt att rent faktiskt utöva andra viktiga skyddsåtgärder som t.ex. rätten att göra invändningar och rätten att klaga till en behörig myndighet.”

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806b6ec2> . Hämtat den 24 april 2017.

2. Artikel 15.1 h – Rätt till tillgång

Artikel 15.1 h ger registrerade rätt till samma information om enbart automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, som i artiklarna 13.2 f och 14.2 g, nämligen

- förekomsten av automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering,
- meningsfull information om logiken bakom behandlingen, och
- betydelsen och de förutsedda följderna av en sådan behandling för den registrerade.

Den personuppgiftsansvarige bör redan ha lämnat denna information till den registrerade i enlighet med dennes skyldigheter enligt artikel 13⁴².

I artikel 15.1 h anges att den personuppgiftsansvarige bör tillhandahålla den registrerade information om de *förutsedda följderna* av behandlingen, snarare än en förklaring av ett *visst* beslut. Detta förtydligas i skäl 63 där det anges att alla registrerade bör ha rätt att få ”underrättelse” om automatisk behandling av personuppgifter, inbegripet den bakomliggande logiken och, *åtminstone* när behandlingen bygger på profilering, konsekvenserna av sådan behandling.

Genom att utöva sina rättigheter enligt artikel 15 kan den registrerade få kännedom om ett beslut avseende honom eller henne som grundas på profilering.

Den personuppgiftsansvarige bör tillhandahålla den registrerade allmän information (framför allt om faktorer som beaktades i beslutsprocessen, och deras respektive ”vikt” på aggregerad nivå) som även kan användas av den registrerade för att överklaga beslutet.

F. **Fastställa lämpliga skyddsåtgärder**

Om behandlingen grundas på artikel 22.2 a eller 22.2 c är personuppgiftsansvariga enligt artikel 22.3 skyldiga att genomföra lämpliga åtgärder för att säkerställa den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen. Enligt artikel 22.2 b måste den medlemsstats nationella rätt som tillåter behandlingen även innehålla lämpliga skyddsåtgärder.

Sådana åtgärder bör åtminstone inbegripa ett sätt för den registrerade att få personlig kontakt, framföra sina synpunkter och överklaga beslutet.

Personlig kontakt är en central aspekt. All granskning måste utföras av någon som har den befogenhet och kompetens som krävs för att ändra beslutet. Granskaren bör göra en ingående bedömning av alla relevanta uppgifter, inbegripet eventuella kompletterande upplysningar som lämnats av den registrerade.

I skäl 71 framhålls att lämpliga skyddsåtgärder *under alla omständigheter* även bör inkludera

specifik information till den registrerade och rätt ... att erhålla en förklaring till det beslut som fattas efter sådan bedömning och att överklaga beslutet.

Den personuppgiftsansvarige måste göra det lätt för den registrerade att utöva dessa rättigheter.

⁴² I artikel 12.3 i dataskyddsförordningen anges tidsfristerna för när denna information ska tillhandahållas.

Detta understryker behovet av insyn i behandlingen. Den registrerade kan bara överklaga ett beslut eller framföra sina synpunkter om de till fullo förstår hur beslutet har fattats och på vilken grund. Öppenhetskraven diskuteras i kapitel IV (avsnitt E).

Fel eller metodfel i uppgifter som samlats in eller delats eller ett fel eller metodfel i den automatiserade beslutsprocessen kan leda till

- felaktig klassificering, och
- bedömningar som grundas på inexakta förutsägelser, som
- påverkar individer på ett negativt sätt.

Personuppgiftsansvariga bör göra frekventa bedömningar av de uppsättningar uppgifter som de kontrollerar för metodfel, och utveckla metoder för att åtgärda skadliga inslag, inbegripet att i allt för stor utsträckning förlita sig på korrelationer.

System som granskar algoritmer och regelbundna granskningar av huruvida automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, är korrekt och relevant är andra användbara åtgärder.

Personuppgiftsansvariga bör införa lämpliga förfaranden och åtgärder för att förhindra fel, oriktigheter⁴³ eller diskriminering som grundas på en särskild kategori av uppgifter. Dessa åtgärder bör vara återkommande, och inte endast tillämpas när profileringsrutinerna utformas utan hela tiden, eftersom profileringen tillämpas på enskilda personer. Resultatet av sådana tester bör återföras till systemet i form av återkoppling.

Fler exempel på lämpliga skyddsåtgärder finns i avsnittet om [rekommendationer](#).

V. Barn och profilering

Dataskyddsförordningen inför ytterligare skyldigheter för personuppgiftsansvariga när dessa behandlar barns personuppgifter.

I artikel 22 görs ingen skillnad mellan om behandlingen avser barn eller vuxna. I skäl 71 anges dock att beslut som enbart grundas på automatisk behandling, inbegripet profilering, som har rättsliga eller på liknande sätt betydande följder inte ska gälla för barn⁴⁴. Med tanke på att denna formulering inte används i själva artikeln anser inte artikel 29-arbetsgruppen att detta utgör ett absolut förbud mot denna typ av behandling av barns personuppgifter. Mot bakgrund av lydelsen av detta skäl rekommenderar artikel 29-arbetsgruppen dock att personuppgiftsansvariga som huvudregel inte ska tillämpa undantagen i artikel 22.2 för att motivera en sådan behandling.

Det kan dock finnas situationer där det är nödvändigt för personuppgiftsansvariga att använda sig av enbart automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, som har rättsliga eller på liknande sätt betydande följder för barn, t.ex. för att skydda deras välbefinnande. I så fall får behandlingen i förekommande fall utföras med stöd av undantagen i artikel 22.2 a, b eller c.

⁴³ I skäl 71 i dataskyddsförordningen anges följande:

”I syfte att sörja för rättvis och transparent behandling med avseende på den registrerade, med beaktande av omständigheterna och det sammanhang i vilket personuppgifterna behandlas, bör den personuppgiftsansvarige använda adekvata matematiska eller statistiska förfaranden för profilering, genomföra tekniska och organisatoriska åtgärder som framför allt säkerställer att faktorer som kan medföra felaktigheter i personuppgifter korrigeras och att risken för fel minimeras, ...”

⁴⁴ Skäl 71 – ”Sådana åtgärder bör inte gälla barn”.

I dessa fall måste det finnas lämpliga skyddsåtgärder, i enlighet med artikel 22.2 b och 22.3, och åtgärderna måste därför vara anpassade för barn. Den personuppgiftsansvarige måste se till att dessa skyddsåtgärder på ett effektivt sätt skyddar de rättigheter, friheter och berättigade intressen som de barn har vars uppgifter den personuppgiftsansvarige behandlar.

Behovet av särskilt skydd för barn framgår av skäl 38, i vilket följande anges:

Barns personuppgifter förtjänar särskilt skydd, eftersom barn kan vara mindre medvetna om berörda risker, följer och skyddsåtgärder samt om sina rättigheter när det gäller behandling av personuppgifter. Sådant särskilt skydd bör i synnerhet gälla användningen av barns personuppgifter *i marknadsföringssyfte eller för att skapa personlighets- eller användarprofiler samt insamling av personuppgifter med avseende på barn när tjänster som erbjuds direkt till barn utnyttjas.*

Artikel 22 hindrar inte personuppgiftsansvariga från att fatta enbart automatiserade beslut om barn, om beslutet inte har rättsliga eller på liknande sätt betydande följder för barn. Beslut som enbart grundas på automatiserad behandling som påverkar ett barns valmöjligheter kan dock potentiellt få rättsliga eller på liknande sätt betydande följder för dem, beroende på valmöjligheternas och det aktuella beteendets natur.

Eftersom barn är en mer sårbar samhällsgrupp bör organisationer i regel avstå från profilering av barn i marknadsföringssyfte⁴⁵. Barn kan vara särskilt mottagliga på nätet och kan lättare påverkas av beteendebaserad reklam. Vid spel online kan profilering användas för att rikta annonser till personer som algoritmen anser sannolikt lägger mer pengar på spel samt rikta mer personliga annonser till dessa. Barnets ålder och mognadsgrad kan påverka dess förmåga att förstå motivet bakom denna typ av marknadsföring eller dess konsekvenser⁴⁶.

Article 40(2) (g) explicitly refers to the preparation of codes of conduct incorporating safeguards for children; it may also be possible to develop existing codes⁴⁷.

VI. Konsekvensbedömning avseende dataskydd och dataskyddsbudsman

Ansvarsskyldighet är ett viktigt område och ett uttryckligt krav i dataskyddsförordningen.⁴⁸

⁴⁵ I artikel 29-arbetsgruppens yttrande 2/2013 om appar på smarta enheter (WP 202), antaget den 27 februari 2013, anges i punkt 3.10 om barn (på sidan 26) att ”registeransvariga bör särskilt avhålla sig från att behandla barns uppgifter för ändamål som direkt eller indirekt rör beteendebaserad reklam, eftersom detta skulle ligga utanför ett barns begreppsram och därför överskrida gränsen för laglig uppgiftsbehandling”.

⁴⁶ I en EU-studie om [hur marknadsföring genom sociala medier, onlinespel och mobilappar påverkar barns beteende](#) konstaterades att marknadsföringsmetoder tydligt påverkar barns beteende. Studien baserades på barn i åldrarna 6–12 år.

⁴⁷ Ett exempel på en uppförandekod för marknadsföring som riktar sig till barn är den uppförandekod som har utarbetats av Federation of European Direct Marketing (Fedma), motivering, tillgänglig på: <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/2091875.pdf>. Hämtat den 15 maj 2017. Se särskilt: ”6.2 Marknadsförare som riktar in sig på barn, eller för vilka barn sannolikt utgör en del av deras målgrupp, bör inte utnyttja barns godtrogenhet, lojalitet, sårbarhet eller brist på erfarenhet. [...] 6.8.5 Marknadsförare bör inte ställa som villkor för ett barns åtkomst till en webbplats att de får samla in detaljerade personuppgifter. Framför allt bör särskilda incitament som priserbjudanden och tävlingar inte användas för att locka barn att lämna ut detaljerade personuppgifter.”

⁴⁸ Enligt artikel 5.2 i dataskyddsförordningen.

En konsekvensbedömning avseende dataskydd är ett viktigt instrument för att utkräva ansvar och gör det möjligt för den personuppgiftsansvarige att bedöma riskerna med automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering. Det är ett sätt att visa att lämpliga åtgärder har genomförts för att åtgärda dessa risker och visa att dataskyddsförordningen efterlevs.

I artikel 35.3 a framhålls att den personuppgiftsansvarige måste genomföra en konsekvensbedömning avseende dataskydd vid

en systematisk och omfattande bedömning av fysiska personers personliga aspekter som grundar sig på automatisk behandling, inbegripet profilering, och på vilken beslut grundar sig som har rättsliga eller på liknande sätt betydande följder för fysiska personer.

I artikel 35.3 a hänvisas till bedömningar av profilering och beslut som ”grundar sig” på automatisk behandling, snarare än ”enbart” automatisk behandling. Vi tolkar detta som att artikel 35.3 a gäller vid beslutsfattande, inbegripet profilering, med rättsliga eller på liknande sätt betydande följder, som *inte* är helt automatiserat, samt enbart automatiserat beslutsfattande enligt definitionen i artikel 22.1.

Om den personuppgiftsansvarige planerar att utveckla en ”modell” där denne fattar *enbart* automatiserade beslut med *stora konsekvenser* för enskilda grundat på de profiler som har genererats för dem och den personuppgiftsansvarige *inte kan* åberopa den enskildes samtycke, ett avtal med den enskilde eller en lag som tillåter detta, bör den personuppgiftsansvarige inte gå vidare med sina planer.

Den personuppgiftsansvarige kan fortfarande planera för en ”modell” för beslutsfattande som grundas på profilering, genom att i väsentlig grad öka den mänskliga inblandningen så att modellen *inte längre är en helt automatiserad beslutsprocess*, även om behandlingen fortfarande kan medföra en risk för enskildas grundläggande rättigheter och friheter. I så fall måste den personuppgiftsansvarige se till att han eller hon kan hantera dessa risker och uppfylla villkoren i kapitel III i dessa riktlinjer.

En personuppgiftsansvarig kan också använda en konsekvensbedömning avseende dataskydd för att fastställa vilka åtgärder denne ska vidta för att hantera de dataskyddsrisker som är förknippade med behandlingen. Sådana åtgärder⁴⁹ kan omfatta

- att informera den registrerade om förekomsten av en automatiserad beslutsprocess och den bakomliggande logiken,
- att förklara betydelsen och de förutsedda följderna av behandlingen för den registrerade,
- att göra det möjligt för den registrerade att överklaga beslutet, och
- att tillåta den registrerade att framföra sina synpunkter.

Andra profileringsåtgärder kan göra det nödvändigt att genomföra en konsekvensbedömning avseende dataskydd, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Personuppgiftsansvariga kan förslagsvis konsultera artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om konsekvensbedömningar avseende dataskydd⁵⁰ för att få mer information och för att hjälpa dem att avgöra om de behöver genomföra en konsekvensbedömning avseende dataskydd.

Ytterligare ett sätt att garantera ansvarsskyldighet är att utnämna ett dataskyddsombud, om profileringen och/eller det automatiserade beslutsfattandet utgör en av den personuppgiftsansvariges

⁴⁹ Motsvarar kraven i artiklarna 13.2 f, 14.2 g och 22.3.

⁵⁰ Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om konsekvensbedömning avseende dataskydd och fastställande av huruvida behandlingen ”sannolikt leder till en hög risk” i den mening som avses i förordning (EU) 2016/679 av den 4 april 2017, http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44137. Hämtat den 24 april 2017.

eller personuppgiftsbitrådets kärnverksamhet och kräver regelbunden och systematisk övervakning av de registrerade i stor omfattning (artikel 37.1 b)⁵¹.

BILAGA 1 – Rekommendationer avseende god praxis

Följande rekommendationer avseende god praxis kommer att hjälpa personuppgiftsansvariga att uppfylla kraven i dataskyddsförordningens bestämmelser om profilering och automatiserat beslutsfattande⁵².

Artikel	Ämne	Rekommendation
5.1 a, 12, 13, 14	Rätt till information	<p>Personuppgiftsansvariga bör konsultera artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om öppenhet (WP 260) för allmänna öppenhetskrav.</p> <p>Utöver de allmänna kraven måste den personuppgiftsansvarige vid behandling av uppgifter enligt definitionen i artikel 22 lämna meningsfull information om den bakomliggande logiken.</p> <p>I stället för en komplex matematisk förklaring av hur algoritmer eller maskininlärning fungerar bör den personuppgiftsansvarige försöka att på ett klart och tydligt sätt ge den registrerade information om t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none">• de kategorier av uppgifter som har använts eller kommer att användas i profilerings- eller beslutsprocessen,• varför dessa kategorier anses relevanta,• hur en profil som använts i det automatiserade beslutsfattandet är uppbyggd, inbegripet eventuell statistik som använts i analysen,• varför denna profil är relevant för det automatiserade

⁵¹ Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om dataskyddssombud, 5 april 2017;

http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=612048 Accessed 22 January 2018

⁵² Personuppgiftsansvariga måste också se till att de har stabila rutiner för att säkerställa att de kan uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 15–22 inom de tidsfrister som anges i dataskyddsförordningen.

		<p>beslutsfattandet, och</p> <ul style="list-style-type: none"> • hur den används för att fatta ett beslut om den registrerade. <p>Sådan information är i regel mer relevant för den registrerade och bidrar till insyn i processen.</p> <p>Personuppgiftsansvariga skulle förslagsvis kunna överväga att använda sig av visualisering och interaktiv teknik för att göra algoritmerna lättare att förstå⁵³.</p>
6.1 a	Samtycke som grund för behandling	Om personuppgiftsansvariga åberopar samtycke som grund för behandlingen bör de konsultera artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om samtycke (WP 259).
15	Rätt till tillgång	Personuppgiftsansvariga skulle förslagsvis kunna överväga att införa en mekanism som gör det möjligt för registrerade att kontrollera sin profil, inbegripet detaljer om informationen och vilka källor som använts för att ta fram den.
16	Rätt till rättelse	Personuppgiftsansvariga som ger registrerade tillgång till sin profil i samband med deras rättigheter enligt artikel 15 bör ge dem möjlighet att uppdatera eller ändra eventuella felaktigheter i uppgifterna eller profilen. Detta kan även hjälpa personuppgiftsansvariga att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 5.1 d. Personuppgiftsansvariga skulle kunna överväga att införa verktyg som integritetspaneler så att personer kan ange hur de föredrar att deras uppgifter ska behandlas på nätet. Detta ger de registrerade möjlighet att välja vad som ska ske med deras information på en rad olika tjänster – och gör det möjligt för dem att ändra inställningar, uppdatera sina personuppgifter och granska och redigera sin profil för att rätta eventuella felaktigheter.
21.1 och 21.2	Rätt att göra invändningar	Rätten att göra invändningar i artikel 21.1 och 21.2 ska uttryckligen meddelas den registrerade och redovisas tydligt, klart och åtskilt från eventuell annan information (artikel 21.4). Personuppgiftsansvariga måste se till att denna rätt ges en framträdande plats på deras webbplats eller i relevant dokumentation och inte göms undan bland andra villkor.
22 och skäl 71	Lämpliga skyddsåtgärder	Följande förteckning ger, trots att den inte är uttömmande, några praktiska råd som personuppgiftsansvariga kan överväga när de fattar beslut som enbart grundas på automatisk behandling, inbegripet profilering (enligt definitionen i artikel 22.1). Personuppgiftsansvariga kan <ul style="list-style-type: none"> • genomföra regelbundna kvalitetssäkringskontroller av deras

⁵³ Brittiska datatillsynsmyndigheten (Information Commissioner's Office) – *Big data, artificial intelligence, machine learning and data protection*, version 2.0, 03/2017, s. 87, punkt 194, mars 2017.
<https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/2013559/big-data-ai-ml-and-data-protection.pdf>. Hämtat den 24 april 2017.

		<p>system för att säkerställa att enskilda personer behandlas rättvist och inte diskrimineras, oavsett om detta sker på grund av särskilda kategorier av uppgifter eller av andra orsaker,</p> <ul style="list-style-type: none"> • göra en algoritmgranskning – test av de algoritmer som används och utvecklas av maskininläringssystem för att visa att de verkligen fungerar på avsett sätt, och inte ger diskriminerande, felaktiga eller omotiverade resultat, • med hjälp av en oberoende ”tredjepartsgranskning” (om beslutsfattande som grundas på profilering får stora konsekvenser för enskilda personer) ge granskaren all nödvändig information om hur algoritmen eller maskininläringssystemet fungerar, • inhämta avtalsmässiga försäkringar för tredjepartsalgoritmer som har granskats och testats och där algoritmen har befunnits uppfylla avtalade standarder, • vidta särskilda åtgärder för uppgiftsminimering för att införliva tydliga lagringsperioder för profiler och för personuppgifter som används för att skapa eller tillämpa profilerna, • använda anonymiserings- eller pseudonymiseringsteknik vid profilering, • göra det möjligt för den registrerade att framföra sina synpunkter och överklaga beslutet, och • införa en mekanism för mänskligt ingripande i vissa bestämda fall, t.ex. tillhandahålla en länk till en överklagandeprocess när det automatiserade beslutet meddelas den registrerade, med avtalade tidsfrister för överprövningen och namngivna kontaktpunkter för eventuella frågor. <p>Personuppgiftsansvariga kan även undersöka alternativ som</p> <ul style="list-style-type: none"> • certifieringsmekanismer för behandlingar, • uppförandekoder för granskningsprocesser som inbegriper maskininläring, • etikprövningsnämnder för att bedöma vilka potentiella nackdelar och fördelar för samhället vissa bestämda profileringstillämpningar har.
--	--	--

BILAGA 2 – Centrala bestämmelser i dataskyddsförordningen

Centrala bestämmelser i dataskyddsförordningen som hänvisar till allmän profilering och automatiserat beslutsfattande

Artikel	Skäl	Kommentarer
---------	------	-------------

3.2 b	24	Övervakning av registrerades beteende i den mån beteendet äger rum inom unionen. Skäl 24 ”... spåras på internet, och om personuppgifterna ... behandlas med hjälp av teknik som profilerar fysiska personer, <i>i synnerhet för att fatta beslut</i> rörande honom eller henne eller för att analysera eller förutsäga hans eller hennes personliga preferenser, beteende och attityder.”
4.4	30	Artikel 4.4 – definition av profilering Skäl 30 ”... nätidentifierare ..., t.ex. ip-adresser, kakor eller andra identifierare, som radiofrekvensetiketter ... kan efterlämna spår som, särskilt i kombination med unika identifierare och andra uppgifter som tas emot av serverna, <i>kan användas för att skapa profiler för fysiska personer och identifiera dem.</i> ”
5 och 6	72	Skäl 72: ”Profilering omfattas av denna förordnings bestämmelser om behandling av personuppgifter, såsom de rättsliga grunderna för behandlingen (artikel 6) och principer för dataskydd (artikel 5).”
8	38	Användning av barns personuppgifter för profilering. Skäl 38: ”Barns personuppgifter förtjänar särskilt skydd ... i synnerhet ... användningen av barns personuppgifter i [syfte] att skapa personlighets- eller användarprofiler.”
13 och 14	60	Rätt till information. Skäl 60: ”Dessutom bör den registrerade <i>informeras om förekomsten av profilering samt om konsekvenserna av sådan profilering.</i> ”
15	63	Rätt till tillgång. Skäl 63: ”rätt att få kännedom och underrättelse om ... orsaken till att personuppgifterna behandlas, ... och, <i>åtminstone</i> när behandlingen bygger på profilering, konsekvenserna av sådan behandling.”
21.1, 21.2 och 21.3	70	Rätt att invända mot profilering. Skäl 70 ”... ha rätt att ... invända mot sådan behandling, inbegripet profilering, i den mån denna är kopplad till direktmarknadsföring.”
23	73	Skäl 73: ”Begränsningar med avseende på specifika principer [och med avseende på] ... rätten att göra invändningar, profileringsbaserade beslut ... kan införas genom unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, i den mån de är nödvändiga och proportionella i ett demokratiskt samhälle ...” i syfte att säkerställa viktiga mål av allmänt intresse.
35.3 a	91	En konsekvensbedömning avseende dataskydd krävs vid ”en systematisk och omfattande bedömning av fysiska personers personliga aspekter som grundar sig på automatisk behandling, inbegripet profilering, och på vilken beslut grundar sig som har rättsliga följder för fysiska personer eller på liknande sätt i betydande grad påverkar fysiska personer.” Omfattar sådant beslutsfattande, inbegripet profilering, som inte enbart är automatiserat.

Centrala bestämmelser i dataskyddsförordningen som hänvisar till automatiserat beslutsfattande enligt definitionen i artikel 22

Artikel	Skäl	Kommentarer
13.2 f och 14.2 g	61	Rätt till information om <ul style="list-style-type: none"> • förekomsten av automatiserat beslutsfattande enligt artikel 22.1 och 22.4, • meningsfull information om den bakomliggande logiken; • betydelse och förutsedda följder av sådan behandling.
15 h		Särskild rätt till information om förekomsten av enbart automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering.
22.1	71	Förbud mot beslutsfattande som enbart grundas på automatiserad behandling, inbegripet profilering, som har rättsliga eller på liknande sätt betydande följder. Utöver förklaringen i riktlinjernas huvudtext ger följande punkter en närmare förklaring till logiken bakom att tolka artikel 22 som ett förbud: <ul style="list-style-type: none"> • Även om kapitel III handlar om den registrerades rättigheter rör bestämmelserna i artiklarna 12–22 inte uteslutande det <i>aktiva</i> utövandet av rättigheter. Vissa av rättigheterna är <i>passiva</i>. De avser inte situationer där den registrerade vidtar en åtgärd, dvs. inger en ansökan eller ett klagomål eller någon form av begäran. Artiklarna 15–18 och artiklarna 20–21 handlar om registrerades aktiva utövande av sina rättigheter. Artiklarna 13 och 14 rör emellertid de skyldigheter som den personuppgiftsansvarige måste fullgöra, utan aktivt ingripande från den registrerade. Att artikel 22 har inkluderats i det kapitlet innebär därför inte i sig att detta innebär en rätt att göra invändningar. • I artikel 12.2 nämns utövandet av registrerades rättigheter enligt artiklarna 15–22, men detta innebär inte att artikel 22.1 i sig måste tolkas som en rättighet. Det <i>finns</i> en aktiv rättighet i artikel 22. Men den utgör en del av de skyddsåtgärder som måste tillämpas i de fall automatiserat beslutsfattande är tillåtet (artikel 22.2 a–c) – rätten till personlig kontakt, att framställa sina synpunkter och att överklaga beslutet. Denna rätt gäller endast i dessa fall, eftersom det är förbjudet att genomföra den behandling som beskrivs i artikel 22.1 med stöd av andra grunder. • Artikel 22 återfinns i ett avsnitt av dataskyddsförordningen som har rubriken ”Rätt att göra invändningar och automatiserat individuellt beslutsfattande”, vilket tyder på att artikel 22 <i>inte</i> innebär en rätt att göra invändningar på samma sätt som artikel 21. Detta understryks i ännu högre grad genom att artikel 22 saknar en likvärdig uttrycklig informationsplikt som den som anges i artikel 21.4. • Om artikel 22 ska tolkas som en rätt att göra invändningar skulle undantaget i artikel 22.2 c inte vara särskilt meningsfullt. I undantaget anges att automatiserat beslutsfattande fortfarande kan äga rum om den registrerade har gett sitt uttryckliga samtycke (se nedan). Dessa åtgärder är sinsemellan motstridiga eftersom en registrerad inte kan invända mot och samtycka till samma behandling. • En invändning innebär att en fysisk person måste ingripa. Undantagen i artikel 22.2 a och 22.2 c väger tyngre än huvudregeln i artikel 22.1, men endast så länge den registrerade har tillgång till personlig kontakt enligt artikel 22.3. Eftersom den registrerade (genom att göra invändningar)

		<p>redan har begärt ett mänskligt ingripande skulle artikel 22.2 a och 22.2 c automatiskt kringgås i varje enskilt fall, vilket skulle göra bestämmelserna verkningslösa.</p> <p>Skäl 71: "... Sådan behandling omfattar 'profilering' i form av automatisk behandling av personuppgifter med bedömning av personliga aspekter rörande en fysisk person, särskilt för att analysera eller förutse aspekter avseende den registrerades arbetsprestation, ekonomiska situation, hälsa, personliga preferenser eller intressen, pålitlighet eller beteende, vistelseort eller förflyttningar ..." <i>"Sådana åtgärder bör inte gälla barn"</i></p>
22.2 a–c	71	<p>Artikel 22.2 häver förbudet mot behandling som grundas på a) fullgörandet av ett avtal, b) unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt, eller c) uttryckligt samtycke.</p> <p>Skäl 71 ger ett ytterligare sammanhang till artikel 22.2 b och i skälet anges att den behandling som beskrivs i artikel 22.1 "bör ... tillåtas när [den] uttryckligen beviljas genom unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av, inbegripet för sådan övervakning och sådant förebyggande av bedrägerier och skatteundandragande som genomförs i enlighet med unionsinstitutionernas eller de nationella tillsynsorganens bestämmelser, standarder och rekommendationer samt för att sörja för tillförlitlighet hos en tjänst som tillhandahålls av den personuppgiftsansvarige ..."</p>
22.3	71	<p>I artikel 22.3 och skäl 71 anges också att i de fall som avses i artikel 22.2 a och 22.2 c ska behandlingen omgärdas av lämpliga skyddsåtgärder.</p> <p>Skäl 71: "som bör inkludera specifik information till den registrerade och rätt till mänskligt ingripande, att framföra sina synpunkter, att erhålla en förklaring till det beslut som fattas efter sådan bedömning och att överklaga beslutet. Sådana åtgärder bör inte gälla barn."</p>
23	73	<p>Skäl 73: "Begränsningar med avseende på specifika principer [och med avseende på] ... rätten att göra invändningar, profileringsbaserade beslut ... kan införas genom unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, i den mån de är nödvändiga och proportionella i ett demokratiskt samhälle ..." i syfte att säkerställa viktiga mål av allmänt intresse.</p>
35.3 a	91	<p>Krav på att genomföra en konsekvensbedömning avseende dataskydd.</p>
47.2 e		<p>Bindande företagsbestämmelser i den mening som avses i artikel 47.1 bör åtminstone ange "... rätten att inte bli föremål för beslut grundade enbart på automatisk behandling, inklusive profilering, enligt artikel 22 ...".</p>

BILAGA 3 – Mer läsning

I dessa riktlinjer har följande beaktats:

- [Artikel 29-arbetsgruppens dokument om viktiga komponenter i en definition och en bestämmelse om profilering inom EU:s allmänna dataskyddsförordning, antaget den 13 maj 2013](#)

- [Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 2/2010 om beteendebaserad reklam på Internet, WP 171](#)
- [Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 3/2013 om ändamålsbegränsning, WP 203](#)
- [Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 6/2014 om begreppet den registeransvariges berättigade intressen i artikel 7 i direktiv 95/46/EG, WP 217](#)
- [Artikel 29-arbetsgruppens uttalande om den roll en riskbaserad strategi kan spela för dataskyddsregelverk, WP 218](#)
- [Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 8/2014 om den senaste utvecklingen av sakernas internet, WP 223](#)
- [Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om dataskyddsbud, WP 243](#)
- [Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om fastställande av ansvarig tillsynsmyndighet för personuppgiftsansvariga eller personuppgiftsbiträden, WP 244](#)
- [Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om samtycke, WP 259](#)
- [Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om öppenhet, WP 260](#)
- [Europarådet. Recommendation CM/Rec\(2010\)13 on the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data in the context of profiling;](#)
- [Europarådet. Guidelines on the protection of individuals with regard to the processing of personal data in a world of Big Data, 01/2017](#)
- [Brittiska datatillsynsmyndigheten \(Information Commissioner's office\) – Big data, artificial intelligence, machine learning and data protection, version 2.0, 03/2017](#)
- [Australiensiska datatillsynsmyndigheten \(Office of the Australian Commissioner\) – Consultation draft: Guide to big data and the Australian Privacy Principles, 05/2016](#)
- [Europeiska datatillsynsmannen \(EDPS\), yttrande 7/2015 – Att möta utmaningarna från stordata, den 19 november 2015](#)
- [Datatilsynet – Big Data – privacy principles under pressure, 09/2013](#)
- [Europarådet. Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter – Draft explanatory report on the modernised version of CoE Convention 108, augusti 2016](#)
- [Datatilsynet – The Great Data Race – How commercial utilisation of personal data challenges privacy, rapport, november 2015](#)
- [Europeiska datatillsynsmannen – Assessing the necessity of measures that limit the fundamental right to the protection of personal data: A Toolkit](#)
- [Gemensamma kommittén för de europeiska tillsynsmyndigheterna Joint Committee Discussion Paper on the use of Big Data by financial institutions 2016-86. \[https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/jc-2016-86_discussion_paper_big_data.pdf\]\(https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/jc-2016-86_discussion_paper_big_data.pdf\).](#)
- [Commission de la protection de la vie privée. Big Data Rapport <https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/Big%20Data%20voor%20MindMap%2022-02-17%20fr.pdf>.](#)
- [Amerikanska senatens utskott för handel, vetenskap och transport. A Review of the Data Broker Industry: Collection, Use, and Sale of Consumer Data for Marketing Purposes, personrapport för ordförande Rockefeller, den 18 december 2013. \[https://www.commerce.senate.gov/public/_cache/files/0d2b3642-6221-4888-a631-08f2f255b577/AE5D72CBE7F44F5BFC846BECE22C875B.12.18.13-senate-commerce-committee-report-on-data-broker-industry.pdf\]\(https://www.commerce.senate.gov/public/_cache/files/0d2b3642-6221-4888-a631-08f2f255b577/AE5D72CBE7F44F5BFC846BECE22C875B.12.18.13-senate-commerce-committee-report-on-data-broker-industry.pdf\)](#)
- [Lilian Edwards och Michael Veale. Slave to the Algorithm? Why a "Right to an Explanation" is probably not the remedy you are looking for. Forskningsrapport, upplagd den 24 maj 2017. \[https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2972855\]\(https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2972855\)](#)
- [NYTimes.com. Showing the Algorithms behind New York City Services. <https://mobile.nytimes.com/2017/08/24/nyregion/showing-the-algorithms-behind-new-york-city-services.html?referer=https://t.co/6uUVVjOIXx?amp=1>. Hämtat den 24 augusti 2017.](#)

- Europarådet. *Recommendation CM/REC(2018)x of the Committee of Ministers to Member States on Guidelines to promote, protect and fulfil children's rights in the digital environment* (reviderat utkast, den 25 juli 2017). <https://www.coe.int/en/web/children/-/call-for-consultation-guidelines-for-member-states-to-promote-protect-and-fulfil-children-s-rights-in-the-digital-environment?inheritRedirect=true&redirect=%2Fen%2Fweb%2Fchildren> . Hämtat den 31 augusti 2017.
- Unicef. *Privacy, protection of personal information and reputation rights*. Diskussionspapper i serien om barns rättigheter och företag i en digital värld. https://www.unicef.org/csr/files/UNICEF_CRB_Digital_World_Series_PRIVACY.pdf. Hämtat den 31 augusti 2017.
- Brittiska överhuset. *Growing up with the internet*. Det särskilda utskottet för kommunikation, andra rapporten från överläggningarna 2016–2017. <https://publications.parliament.uk/pa/ld201617/ldselect/ldcomuni/130/13002.htm>. Hämtat den 31 augusti 2017.
- Sandra Wachter, Brent Mittelstadt och Luciano Floridi. *Why a right to explanation of automated decision-making does not exist in the General Data Protection Regulation*, den 28 december 2016. https://www.turing.ac.uk/research_projects/data-ethics-group-deg/ . Hämtat den 13 december 2017.
- Sandra Wachter, Brent Mittelstadt och Luciano Floridi. *Counterfactual explanations Without Opening the Black Box: Automated Decisions and the GDPR*, den 6 oktober 2017. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3063289. Hämtat den 13 december 2017.
- Australiensiska regeringen. *Better Practice Guide, Automated Assistance in Administrative Decision-Making*. Sexstegsmetod plus en sammanfattning av checklistpunkter, del 7, februari 2007. <https://www.oaic.gov.au/images/documents/migrated/migrated/betterpracticeguide.pdf>. Hämtat den 9 januari 2018.